Стенограммы

XIV Рийгикогу, II Сессия, Инфочас

Среда, 18.12.2019, 12:00

Отредактированная

12:00 Infotund
1. 12:02 Eesti ja Soome suhted
2. 12:19 Olukorrast riigis
3. 12:34 Kaitsepoliitika
4. 12:42 Apteegireform
5. 12:56 Sidus ühiskond
6. 13:10 Hoolduskindlustus
7. 13:23 Rahvusvaheline koostöö
8. 13:30 Olukorrast riigis
9. 13:36 Tegevus valitsuses
10. 13:42 Kujunenud olukord
11. 13:52 Haridus

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas
Tere hommikust, austatud Riigikogu liikmed ja austatud ministrid! Alustame igakolmapäevast infotundi, selle aasta viimast infotundi.
Kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohal on 49 Riigikogu liiget.
Infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Jüri Ratas, kaitseminister Jüri Luik ja sotsiaalminister Tanel Kiik. Nagu ikka, kõigepealt saavad järjekorras küsimuse esitada registreerunud Riigikogu liikmed, kes saavad võimaluse esitada ka täpsustava küsimuse, ja siis saab saalist kõige nobedam esitada ühe küsimuse veel. Riigikogu liikmetel on küsimuse esitamise jaoks aega kaks minutit ja vastamiseks on ministritel aega kolm minutit.

---

1. 12:02 Eesti ja Soome suhted

12:02 Esimees Henn Põlluaas
Alustame. Esimesena küsib Kaja Kallas ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:02 Kaja Kallas
Aitäh! Hea Jüri! Tundub, et viimasel ajal oleme me sinuga harva milleski ühel meelel, aga ühes asjas oleme küll ühel meelel, see puudutab Mart Helme väljaütlemist Soome peaministri Sanna Marini kohta. Mart Helme ütles hiljem, et ta pidas seda tunnustuseks, aga sina ja mina saime aru, et tegemist oli solvanguga, solvanguga keerulise sotsiaalse tausta kiuste peaministriks tõusnud noore naise pihta. Üleeile, kui Mart Helme seda terve päeva kaljukindlalt eitas, suutsid sa siiski võib-olla veenda teda nii palju, et ta mingi vabanduse välja pigistas, mis ei tundunud ka sel hetkel kuidagi siiras. Sina andsid selle vabanduse peaminister Sanna Marinile edasi. Aga eile pärast umbusaldushääletust siinsamas Riigikogus ütles Mart Helme ajakirjanikele: "Selleks peab ikkagi tõsine põhjus olema. Siis ma peaks olema ikkagi

sihilikult teinud midagi niisugust, mis tõepoolest on seda vabandust väärt. Ma pole sihilikult midagi niisugust teinud." Kas sa ei karda, et selline sõnade tagasivõtmine pärast seda, kui peaminister ehk sina oled need oma kolleegile edastanud, mõjub Soome ja Eesti suhetele halvasti?

12:04 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija, hea Kaja! Ka mina alustan vastust sellest, et jah, kindlasti, kui me räägime suhetest Soomega, kui me räägime sellest, mida ütles siseminister Tre Raadios Soome ja Soome peaministri kohta, siis ma ei oska seda kuidagi muud moodi nimetada, kui et see oli kohatu sõnavõtt, see oli halb sõnavõtt, seal polnud mingeid valitsuspoliitikaga kattuvaid seisukohti. Aga mis kõige tähtsam, seal polnud ju ka mingeid seoseid sellega, kuidas Eesti ja Soome on reaalselt iga päev teineteisega läbi saanud, kuidas inimesed on läbi saanud, kuidas majandused on läbi saanud. Jah, ma arvan, et siin on meie seisukohad väga sarnased või nagu sa ütlesid, me oleme ühel meelel. Jah, mul oli Soome peaministriga telefonivestlus. Ma ei edastanud talle ainult mitte seda, mida siseminister ütles, seda vabandust, vaid ütlesin ka ise, et see on halb signaal, ka mina palun selle eest vabandust, aga loomulikult on meie suhted olnud head, need on täna head ja ma loodan, et need arenevad edasi, ja ma pean väga oluliseks, et selle heaks pingutada.
Sa oma küsimuse lõpus tulid taas siseministri väljaütlemiste juurde peale eilset umbusalduse avaldamise katset. Ma tõesti ei ole seda sõnavõttu lugenud. Aga seda ma saan küll öelda, et kui enne kohtumist ajakirjanikega ma olin koos Mart Helmega ja me vestlesime sel teemal, siis ta ka selle vestluse käigus esitas Soome peaministrile vabanduse, mida ta ütles ka pärast ajakirjanikele. Nüüd on tohutu diskussioon selle üle, kas ta oli siiras või ei olnud. Minule tundus sel hetkel, et see oli siiras, et ta ei pidanud õnnestunuks ega heaks seda, mis ta selles raadiosaates ütles.
Ma tahan kasutada võimalust – eks täna tuleb neid küsimusi kindlasti veel – öelda ka seda, et me riigina pingutame ja ka mina isiklikult iga päev pingutan selle nimel, et suhteid meie kõige lähema naabriga edasi ehitada, et "sillad" kõikides valdkondades oleksid võimalikult tugevad, olgu see siis infrastruktuur või olgu see inimestevaheline sild. Mul on hea meel, et me Soomega oleme näiteks kaitsepoliitikas teinud päris head koostööd teatud välismissioonidel ÜRO egiidi all, see on meile kindlasti oluline. Ma kuidagi ei nõustu ka sellega, et mingilt ametikohalt kuhugi kõrgemale tõusta ei saa, vabas demokraatlikus riigis peab see olema alati võimalik.

12:07 Esimees Henn Põlluaas

Kaja Kallas, täpsustav küsimus, palun!

12:07 Kaja Kallas

Aitäh! Mul on küsimus seoses selle umbusaldushääletusega, mis eile toimus. Sellel umbusaldushääletusel 44 saadikut leidsid, et nad Mart Helmet ei usalda, ja 42 usaldasid Mart Helmet. Enamik Riigikogu liikmeid, kes osalesid hääletusel, ei usalda seda ministrit. Tegemist on teie koalitsioonipartneri esimehega, tegemist on ka inimesega, kes on n-ö asepeaminister või kes ise ennast niimoodi tituleerib, ta on teie asendaja, kui te olete ära. Millal te teete juhtimisotsuse, et vabastada ametist minister, kellel ei ole Riigikogu usaldust?

12:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Selle tituleerimise kohta. Mina ei tea, et Eestis oleks kunagi olnud asepeaministreid, vähemalt iseseisvuse taastanud Eestis. Aga see kord, kuidas peaministrit asendatakse, on olnud alati. Tavaliselt on see olnud selline, et suuruselt teise koalitsioonierakonna kas esimees või valitsusdelegatsiooni juht (kui esimeest ei ole valitsuses) täidab seda kohustust. Kuidas ta ennast tituleerib? Ma arvan, et hetkel tituleerib teda asepeaministriks rohkem opositsioon. Ma ka mõistan selle tituleerimise tagapõhja.
Nüüd see küsimus, et Riigikogus oli eilsel umbusaldushääletusel rohkem neid, kes ütlesid, et tuleks umbusaldada, kui neid, kes ütlesid, et tuleks usaldada. See on, ma arvan, mittejuriidiliselt selles mõttes hea põhjendus, miks öelda, et näete, Riigikogu enamus ei usalda seda ministrit. Aga me peame lähtuma ikkagi seadusest ja seadusepügalast. Riigikogu ütleb ministrile, et ta ei usalda teda, kui Riigikogus on selleks antud vähemalt 51 häält. Eilsel umbusaldushääletusel 51 häält ei olnud, mis tähendab seda, et umbusaldushääletus Mart Helme vastu kukkus läbi.

12:09 Esimees Henn Põlluaas
Urmas Kruuse, palun!

12:09 Urmas Kruuse
Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud minister! Ma alustan teie viimasest vastusest. Kindlasti ei ole seaduses kirjas kõik see, mis puudutab ühe ministri tegevust ja käitumist või tema käitumise tagajärgi. Kindlasti kuulub see, mida Mart Helme oma käitumisega põhjustas, sellesse valdkonda, mis seaduses täpselt kirjas ei ole. Selle tõttu oli sellel eilsel hääletusel mitu korda tugevam sisuline tähendus kui võib-olla mõnel väiksemal seadusepunktil, mis annaks tegelikult aluse minister töölt vabastada, aga see sõltub ka peaministrist ja tema soovist, milline tema meeskond võib ja saab välja näha. Mind natukene nagu üllatab see, et me saime eile teada auväärt ministri käest seda, et tema on Eesti kõige kõvem töömees, tema on kõige rohkem sitta visanud, tema on kõige rohkem põldu kündnud. Selle väitega olen ma kindlasti nõus, et tänases valitsuses ei ole suuremat sitaviskajat kui Mart Helme. (Naer saalis.) See, et ta viskab lisaks Riigikogule sitta ka Eesti rahva pihta, on minu arvates ennekuulmatu. Aga ma ei saa aru sellest loogikast, et näiteks teie peretuttav iga kord enne, kui ta teile külla tuleb, sõimab teil näo täis, kuid te võtate ta ilusasti vastu, katate laua, annate talle süüa, saadate kenasti ära ja võtate järgmine kord jälle vastu. Kui kaua selline asi võiks kesta? Ma ei pea seda väga õigeks ja adekvaatseks just nimelt riigi seisukohast, kui meie maine saab väga kõvasti kahjustatud. Mina ei ole absoluutselt nõus sellega, kui teie peaministrina ütlete, et te ju palusite Soome peaministrilt isiklikult vabandust. Peaministrid nii suhtlevadki. Ma arvan, et vabandus tuleb esitada silmast silma või väga isiklikult. Sel juhul on tõenäoline, et vabandus võetakse vastu ja see on siiras. Mis te arvate sellest, lugupeetud peaminister?

12:11 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu teile väga huvitava küsimuste kaskaadi eest! Ega ma ausalt öeldes ei oska küll öelda oma väikese kogemuse põhjal Eesti poliitikas, kuidas neid Eesti kõige kangema ja kõvema töömehe võistlusi korraldatakse. Põhimõtteliselt saaksite te ju võtta ennast koos Mart Helmega stardijoonele ja võtta, ma ei tea, ülesandeks mingisuguse töö tegemise, et kes rohkem jõuab. Sellist võistlust ju ei ole, te saate isegi sellest aru.
Nüüd see peretuttava kujund. See oli üsna isiklik küsimus, mis te küsisite, aga ei, mul küll selliseid peretuttavad ega sõpru ei ole. Pigem suhtleme me hästi, toetavalt ja sõbralikult. Ma loodan, et ka teil ei ole selliseid kogemusi oma peretuttavatega.
Tulen selle küsimuse, ma arvan, tuuma juurde tagasi. Ma ju ütlesin ka Kaja Kallasele, et ma ei saa kuidagi öelda, et see oleks olnud midagi paremat kui kohatu, halb sõnavõtt. See nii on. Ma ise mõtlen kas või selle viimase kolme aasta peale, kui palju me oleme Soome riigiga teinud ühiseid tegevusi, olgu selleks kultuurifondi loomine Eesti ja Soome vahel või olgu selleks väga tõsised arutelud. Mul on hea meel, et Soome eelmine valitsus ja minu meelest ka tänane valitsus pole täiesti tagasi keeranud otsust tulla Rail Balticu projektiga kaasa. Juubeliaastal, kui Eesti pidas 2018. aastal juubelit, toimus selle raames Eesti ja Soome ühisistung, mis oli üldse ajaloos esimene selline ühisistung. Need asjad näitavad, ma arvan, väga tugevat silda. Võtame ühe hea näite digiühiskonna kohta. Me oleme see aasta suutnud tegelikult digiretseptidega edasi liikuda, et ka meie saaksime kasutada Soomemaal digiretseptiteenust, teistpidi on see juba praegu võimalik. Need on need asjad, mis näitavad nende kahe riigi ääretult lähedasi suhteid. Sellega olen ma ka täiesti päri, et seda silda me peame iga tund edasi ehitama.

12:14 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Härra Kruuse, esmaspäeval toimus Riigikogu vanematekogu koosolek, kus teie erakonna esimees Kaja Kallas võttis teemaks keelekasutuse Riigikogus. Me arutasime nii ministrite kui ka Riigikogu liikmete keelekasutust. Teie sõnakasutus siin ei olnud sugugi paslik, seda ei või heaks kiita. Kui te tsiteerite ministrit, siis palun kasutage õigeid sõnu, mida on kasutatud, ärge ise interpreteerige ega väljenduge solvavalt. Nagu ma olen korduvalt öelnud, mõlemad, nii Riigikogu liikmed kui ka ministrid, peavad käituma viisakalt ja teineteisest lugupidavalt. Jah, härra Kruuse, palun! Kas on protseduuriline küsimus? Palun!

12:16 Urmas Kruuse

Maarahva keeles on sitt ja sõnnik üks ja sama.

12:16 Esimees Henn Põlluaas
Päris sama ta Riigikogus ja eriti Riigikogu liikme keelekasutuses siiski ei ole. Härra Ossinovski, kas teil on protseduuriline küsimus?

12:16 Jevgeni Ossinovski
Aitäh! Ma ei olnud teadlik sellisest arutelust ja ma arvan, et see peaks Riigikogu liikmetele laiemalt huvi pakkuma. Kui kaugele on vanematekogu või juhatus selle kodu- ja töökorra seaduse paragrahvi tõlgendamisel läinud, kas on loodud soovituslike või keelatud sõnade loetelu või nimekiri? Kuidas on lood näiteks teatud ebatsensuursete väljendite kasutamisega, mida te just taunisite, võrrelduna näiteks ministri sõnadega, kui ta nimetas Riigikogu liikmeid ajusurmas olevaks jne? Kas see arutelu päädis ka mingisuguse konkreetsema käitumisjuhisega nii valitsuse liikmetele kui ka Riigikogu liikmetele või oli see lihtsalt selline intellektuaalne arutelu?

12:17 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! See ei ole protseduuriline küsimus, aga kuna see teema puudutab siiski kõiki, siis ütlen, et me olime sellel meelel, et kõik peavad jääma viisakuse piiridesse. Aitäh! Kaja Kallas, ma usun, et see ei ole vist protseduuriline küsimus, ja seetõttu me selle teemaga edasi ei lähe. (Hääled saalist.) Hea küll. Palun, Kaja Kallas!

12:17 Kaja Kallas
Aitäh! Ma ütlen lihtsalt kolleegile selgituseks, et tõepoolest, nagu Henn Põlluaas välja tõi, ma tõstatasin selle teema vanematekogus ...

12:17 Esimees Henn Põlluaas
Ma palun väga vabandust, see ei ole protseduuriline küsimus, kuigi me tõepoolest seda teemat, nagu ma mainisin, arutasime. Läheme edasi.

12:18 Kaja Kallas
Jaa, aga selle tulemus oli ju lihtsalt see, mis me kokku leppisime vanematekogus, et ...

12:18 Esimees Henn Põlluaas
Palun! Siin on veel paar kätt üleval. Kas teil on protseduurilised küsimused? Härra Kruuse, teil oli esimesena käsi üleval. Urmas Kruuse, palun! (K. Kallas kõneleb kohalt edasi.)

12:18 Urmas Kruuse
Austatud Riigikogu esimees! Protokolli huvides paluksin ma asendada sõna "sitt" sõnaga "sõnnik".

12:18 Esimees Henn Põlluaas
Palun! Härra Jaanson, kas teil on protseduuriline küsimus?

12:18 Jüri Jaanson
Ma ei oska hinnata, kas see on protseduuriline küsimus või mitte, aga istungi juhataja tõstatas ühe teema, mis tekitas Riigikogu liikmetes protesti. Kuidas saavad Riigikogu liikmed oma protesti väljendada?

12:18 Esimees Henn Põlluaas
Te saate teha avalduse näiteks Riigikogu juhatusele. Jevgeni Ossinovski, teie soovite ilmselt protseduurilist küsimust esitada. Kui see ei ole protseduuriline küsimus, siis läheme kohe edasi. Palun!

12:19 Jevgeni Ossinovski
Minu meelest oli Kaja Kallasel vägagi protseduuriline küsimus, kuna arutelu ju puudutab seda, millisel viisil istung toimub, millisel viisil istungit läbi viiakse ning kuidas Riigikogu kodu- ja töökorra seadust selles kontekstis täidetakse. Kuna konkreetne paragrahv on Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses

olemas ning te ütlesite, et seda on arutatud ja antud sellele mingisugune tõlgendus, siis ma arvan, et on täiesti kohane lasta kolleeg Kaja Kallasel öelda, mis siis vanematekogu arutelu tulemus oli.

12:19 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Ma juba ütlesin seda.

---

2. 12:19 Olukorrast riigis

12:19 Esimees Henn Põlluaas
Palun läheme järgmise küsimuse juurde, mille esitab Jevgeni Ossinovski. Vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:19 Jevgeni Ossinovski
Aitäh! Austatud peaminister! Nagu te võite arvata, puudutab minu küsimus ravimipoliitikat. Eile kukkus siin saalis läbi ravimiärimeeste poolt palavalt toetatud ja sinu juhitud koalitsiooni algatatud ravimiseaduse eelnõu, millega oleks kinnistatud tänane turusituatsioon, mis, tsiteerides Riigikontrolli, ei taga patsientidele ravimite optimaalset hinda. Tänasest intervjuust Eesti Päevalehele jäi mulje, et te tundsite ennast kuidagi ebamugavalt, kui jutt apteekidele läks. Võib-olla on see mulje ekslik, aga sellest tulenevalt ma siiski tahaks teada, mis see teie kui valitsuse ja koalitsiooni juhi seisukoht selles küsimuses on. Ühelt poolt te ütlesite, et te väga ei ole sellesse teemasse süvenenud, siis siiski ütlesite, et olete päris palju osalenud koosolekutel, mis seda teemat puudutavad, ja ütlesite, et ka teile on oluline eeskätt see, et ravimid oleksid patsientidele hinna poolest võimalikult kättesaadavad. Mina ka väga toetan seda seisukohta. Sellest lähtudes tunnete tõenäoliselt koos sotsiaalminister Tanel Kiigega ja Riigikogu enamusega rõõmu selle üle, et ärimeeste eelnõu eile läbi kukkus, sest loomulikult, oligopoolse turuolukorra süvenemine tooks kaasa ravimite hinna tõusu ja ka apteegiteenuse kvaliteedi halvenemise, nagu ärimeeste huvina sellest Sibula-Möldri eelnõust ka kenasti välja paistis. Samas intervjuus te ütlesite, et Keskerakonna käest ei saa ühtegi seadust osta. Kas ma teen sellest korrektse järelduse, et te palute Tõnis Möldril ja teistel oma fraktsioonikaaslastel lõpetada apteegiärimeeste teenindamine ja asuda patsiendi huvide kaitsele? Või veidi täpsemalt, kas te saate koalitsiooni juhina kinnitada, et kuna Riigikogu suur saal otsustas eile, et apteegireformi tagasi ei pöörata, siis teie juhitud koalitsioon lõpetab selle ebakindla olukorra, mis takistab apteegireformi rakendumist, ja annab Sotsiaalministeeriumile selge ülesande tagada, et 1. aprillil 2020 need 30 Eesti asulat, kus apteek veel nõuetele ei vasta, saaksid proviisorapteegi? Või on kokkulepe ärimeestega nii tugev, et koalitsioon tuleb apteegireformi kraavi ajamisel uuele katsele?

12:22 Peaminister Jüri Ratas
Aitüma, hea Jevgeni! Kõigepealt mõned täpsustused. Selle eelnõu minu teada algatasid kolm fraktsiooni: Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, Isamaa Erakond ja Eesti Keskerakond. See oli päris võimas pealkiri, mis sa panid, et see oli ärimeeste algatatud. Need kolm erakonda, nii nagu ka sinu erakond, hea Jevgeni, on valitud siia XIV koosseisu. Ma arvan, et selline sildistamine ei ole hea. Teiseks tõid sa välja mõned Riigikogu liikmed, Priit Sibula ja Tõnis Möldri, ja ütlesid, et ärimehed on kuidagi neile dikteerinud, või süüdistasid neid korruptsioonis. Sa tead ju väga hästi, et siin auväärses Riigikogus sellised süüdistused rahvaesindaja poolt on väga tõsised ja väga võimsad. Kui sul on neid andmeid, siis sa pead tegutsema, sa ei saa olla tegevusetuses, või siis pead ütlema, et see oli laim ja sa võtad need sõnad tagasi.
Nüüd sisulise poole pealt. Sa ütlesid, et meil on ühine positsioon ravimite kättesaadavuse asjus. Kui me seda defineerima hakkame, siis see võib olla erinev, aga põhimõtteliselt küll, jah. Ma arvan, et ravimid on Eesti inimestele, võrreldes hindadega väga paljudes teistes riikides, liiga kallid. Ma arvan seda siiralt ja selle muutmiseks tuleb pingutada. Ma tean, et mitmed erakonnad näevad seda lahendust, kuidas hinda alla viia, väga erinevalt. Ühed räägivad kättesaadavuse puhul täielikust vabakslaskmisest. On ju neid mõtteid, et ravimeid müüa, ma ei tea, toidukauplustes näiteks. Teised, kes soovivad ka ravimite hinda alla viia, ütlevad, et ei, see küll ei ole õige lahendus. Nii et eks lahenduste üle ju see poliitdebatt käibki. Kui sa küsid, mis on minu positsioon, siis jah, ma arvan, et eilne signaal Riigikogu enamuselt oli väga konkreetne ja selge. Kas me võime näha selle reformi taasarutamist selles koosseisus, mille

tööaega on jäänud ju veel üle kolme aasta? Kindlasti võime näha. Aga ma arvan, et sellest eilsest hääletusest tuleks ka väga palju juhinduda.
Nüüd kättesaadavusest. Ma saan aru, et isegi Sotsiaalministeerium ütleb, et ka selles seaduses, mis jõustub 1. aprillil, saab teha parandusi ja seda saab teha paremaks, tulenevalt ka ravimite kättesaadavusest. Nii et juba ainuüksi selle pärast, ma arvan, oleks debati jätkumine mõistlik.

12:25 Esimees Henn Põlluaas
Jevgeni Ossinovski, täpsustav küsimus, palun!

12:25 Jevgeni Ossinovski
Aitäh! Mõned täpsustused. Mina ei öelnud, et see on ärimeeste algatatud, ma ütlesin, et see on ärimeeste poolt palavalt toetatud ja sinu juhitud koalitsiooni algatatud. Ma arvan, et ma ei eksinud siin küll mitte ühegi sõnaga. Teiseks, mis puudutab süüdistusi korruptsioonis, siis ma rääkisin poliitilisest korruptsioonist. Poliitiline korruptsioon on nn suur korruptsioon, millele annab valija hinnangu palju tihedamini, kui seda teeb õiguskaitsesüsteem. Aga see on teatud mõisteline erinevus. Seda, et see asi haiseb, teavad kõik, kes vähegi poliitikas on olnud. See on ka üks põhjusi, miks sinu enda fraktsioonist nii paljud inimesed tundsid selget ebamugavust selle reformi toetamisel, mille üle minul isiklikult on kahtlemata väga hea meel.
Ma siiski tahaks saada konkreetsemat vastust. Loomulikult võib arutada, kõike võib arutada, arutada võib siin, valitsuses võib arutada, ministeeriumis võib arutada ja komisjonides võib arutada ja tulebki arutada. Küsimus on sihis, sinu kui valitsuse juhi, koalitsiooni juhi sihis. Sellest tulenevalt ma täpsustan küsimust. Kas sinu juhitud koalitsioon tuleb enne 1. aprilli 2020 kas valitsuse või koalitsioonierakondade nimel taotlema seda, et loobutaks kas proviisoromandist või vertikaalse integratsiooni keelust? Loomulikult, igasuguseid rakendussätteid on võimalik teha. Tanel Kiik on pakkunud mitmeid ideid, mis millegipärast küll ei ole siiani koalitsiooni töögrupis toetust leidnud, aga mida võib arutada. Põhimõtteline küsimus on see: kas vertikaalse integratsiooni keeld jääb, kas proviisoromandi nõue jääb või enne 1. aprilli 2020 tullakse uuele ringile katsega need kaks sätet tühistada?

12:27 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh selle küsimuse eest! Minu fraktsioon käitus eile nii, nagu peab iga Riigikogu liige käituma. Kõik need liikmed lähtusid oma mandaadist ja tegid oma südametunnistuse järgi otsuse. Ainult nii peabki käituma. Ma ei kujuta ette, kuidas saaks teistmoodi käituda. Kas tõesti on näiteks teie erakonnas võimalik, et erakonna esimees annab käsu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonile, et nii tuleb hääletada? Ma ei tea, te olite ise nii kaua selle erakonna esimees. Ei saa ju seadusega vastuollu minna ja ma ei usu, et te oleksite seda ka teinud. Iga inimene peab siin hääletama nii, nagu näeb ette vaba mandaadi põhimõte. Otsuseid tehaksegi selle järgi ja nii see peab olema.
Ma saan väga hästi aru, mis sa, Jevgeni, küsid, et kas see reform keeratakse 180 kraadi tagasi või mitte. Seda, milline on tegelikult proviisoromandi protsent, ma arvan, tead sa niisama hästi kui mina. Sotsiaalministeerium on nõus teatud muudatusi tegema ka selles 1. aprillist 2020 rakendatavas seaduses. Ma üldse ei välista, et seda võiks tõesti arutada ja sellel teemal arvamusi vahetada. Sa oled olnud mitmes koalitsioonis. Ma saan aru, et sa lähtud alati sellest, et kui koalitsiooni juhtpartner ja, ütleme, peaminister ütlevad, et te ei tohi seda teha, siis nii see on, eks ju. Riigikogu on vaba, siin on võimude lahusus. Sa kutsud mind üles rikkuma võimude lahususe printsiipi, et mina peaksin ütlema Riigikogu kolmele erakonnale ette, et ei, te ei tohi seda mitte mingil juhul teha. Aga oma isikliku suhtumise ütlesin ma eelmisele küsimusele vastates välja. Kas sa seda kuulata tahtsid või ei tahtnud, aga ma kordan seda: see oli eile väga selge ja konkreetne signaal Riigikogu enamuselt.

12:29 Esimees Henn Põlluaas
Urmas Kruuse, palun!

12:29 Urmas Kruuse
Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Vastuse viimases osas te ütlesite, et ei peaks sekkuma fraktsiooni töösse ja kõik saadikud on vabad. Tuleb tunnistada, et mõned Keskerakonna fraktsiooni liikmed on omavahelistes vestlustes öelnud, et ka selle koalitsiooni poolt neid tegelikult

sunniti hääletama, vaatamata sellele, et nad oleks tahtnud hääletada selle vastu. Nii et see jutt ei ole võib-olla päris tõene. Aga teises küsimuses oleme me ilmselt ühel nõul. Me ühelt poolt soovime kindlasti, et Eesti tarbija saaks kõige parema hinnaga kätte ravimid, mida ta vajab või mille arstid on talle välja kirjutanud. Eilne hääletus näitas minu arust seda, et küsimus on ju selles, kes kontrollib hinda, kas hinda kontrollivad proviisorid või kontrollib hulgikaupmees oma apteegis, ja hinnamõju on kindlasti erinev. Aga üks asi üllatas mind eile, kui seda eelnõu menetleti. Kui me küsisime, kes selle eelnõu on konkreetselt kirjutanud või kust see eelnõu pärit on, siis sellele ei osatud tegelikult vastata. Teine üllatus, mis mind tabas, oli see, kui me saime teada, et sotsiaalminister Tanel Kiik on osalenud nendel aruteludel, mida Priit Sibula ja härra Möldri juhtimisel läbi viidi, aga ei ole tulnud ühtegi ettepanekut. Minu arvates ei ole Sotsiaalministeeriumi kaasamine kogu sellesse protsessi olnud väga mõistlik, see on olnud väga vähene. Kas te peaministrina olete rahul sellega, kuidas nii tähtsa reformi võimalikesse muudatustesse on ministeerium kaasatud? Kas Tanel Kiik ministrina ei ole jäetud lihtsalt mõnes mõttes relvadeta ja lükatud kõrvale sellest, et tegelikult enda haldusalas toimuva eest vastutada?

12:31 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Alustame siis uuesti. Ma mäletan, et eelmises koosseisus oli meil härra Herkeliga väga huvitavaid diskussioone Keskerakonna üle. Mulle tundub, et ka teie soovite vaikselt seda diskussiooni pidada, kui te räägite, et kedagi on sunnitud hääletama selle koalitsiooni moodustamise poolt või vastu. Mina olin seal ruumis, kui me neid otsuseid tegime. Ma ütlen ausalt, et me ei ole kunagi headele inimestele kätt ette pannud, et ärge tulge Keskerakonda. Vastupidi, kui teil on huvi teada, kuidas need asjad käivad, millised need laiapindsed arutelud on, siis võime ju seda teiega arutada. Ma mäletan, et kui eelmine koalitsioon alguse sai, siis nii mõnigi reformierakondlane ütles, et kas te siis ei helista oma erakonnakaaslasele ega ütle, kuidas peab olema. See, tundub, on olnud teie poliitiline kultuur, niisugune telefoniõigus, eks ju, et peaminister helistab, et tehke nii ja tehke naa. Eks suhtumised olegi ju erinevad. Üks on väga jõuline käsuliin, telefoniõigus, teine on läbirääkimised, debattide pidamine. Nii et kui te seda soovite, siis olete siiralt alati oodatud. Aga kui te tahate tulla meie erakonda ja hakata oma käsuliini sisse suruma, siis, ma arvan, see ei ole hea mõte.
Nüüd edasi teie küsimus Tanel Kiige kohta. Minu teada esitas ta oma ettepanekud selle töörühma jaoks ja need olid ka seal arutelu all. Küsimus on selles, kas need leidsid toetust või mitte. Nii et ma selle väite võtan kindlasti maha.
Te tõite oma küsimuses välja veel selle mõtte, kes kontrollib lõpphinda. Ma sain teist aru nii, et kui apteek on proviisorite omanduses, siis nemad kontrollivad. Ma palun väga vabandust, aga mina saan sellest asjast küll natuke teistmoodi aru. Räägime lõpphinnast või hinnakomponendi algusest. Turule toovad ravimeid ikkagi ravimite hulgimüüjad. Tõsi, mõte on teil vist see, et siis tekib proviisoril võimalus valida, kust ta seda arstimit või medikamenti ostab, ja konkurentsi abil me saavutame siis, ma loodan, mitte ainult odavuse aspekti, vaid kindlasti jääb ka kvaliteediaspekt alati alles. Seda peab ka riik kontrollima. Nii et ei saa seda debatti, kes selles protsessis tegelikult kõige tugevamalt hinnakontrollija on, nii pidada, et see on siis ainult proviisor. Jah, tal on valikuvõimalus, aga sisendi annab ju ikka see, kes ravimi Eestisse toob.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 12:34 Kaitsepoliitika

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsimus nr 3, mille esitab Johannes Kert. Sellele vastab kaitseminister Jüri Luik. Palun!

12:34 Johannes Kert

Palju tänu, härra esimees! Lugupeetud minister! Kohe jõuab planeerimisele või juba ongi planeerimisel uus kümneaastane ehk pikaajaline kaitsejõudude arengukava. Soovin teilt küsida, millised on teie põhipostulaadid selle kava arendamisel.

12:35 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! See on tõepoolest üks väga oluline osa kaitsesfääri toimimisest, et meil on võimalik tänu teie kõigi toetusele arvestada vähemalt 2%-ga SKT-st, mis võimaldab meil pikaajalist planeerimist. Loomulikult, selle märkimisväärse summa tõttu, mis on kaitsesfääri käsutuses iga päev ja iga aasta, on ka selge, et meie tegevus peab olema väga selgelt lahti planeeritud. Meil on see privileeg – võib-olla võrreldes ka paljude teiste ministeeriumidega – teha tõesti pikaajalist planeerimist. Antud juhul on jutt plaanist aastateks 2021–2030. Praegu me oleme plaani ettevalmistavas faasis, toimuvad ekspertide arutelud Kaitseväe sees ning Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe vahel. Me tahame kindlasti järgmise aasta kevadel tulla riigikaitsekomisjoni neid teemasid arutama. Me käime läbi teemad, alates julgeolekusituatsioonist ja meie oma struktuuridest ning lõpetades liitlaste tegevusega, ka kõik need teemad, mis on tõusetunud siin debattides, alates õhutõrjest ja rannakaitsest, laevastikuteemad jne. Nii et me vaatame kõik selle läbi. Aga loomulikult, nagu te teate, kuigi meie eelarve on Eesti SKT mõttes suur, siis absoluutväärtuses on numbrid siiski väikesed. Rahvusvahelisel turul me peame loomulikult arvestama sellega, et me ei saa kaugeltki hankida kõike, mille järele meil võib-olla kaitseotstarbelise loogika seisukohalt vajadus on.

12:37 Esimees Henn Põlluaas
Marko Mihkelson, palun!

12:37 Marko Mihkelson
Aitäh! Lugupeetud kaitseminister, hea Jüri! Sa oled vaieldamatult üks Eesti tuntumaid diplomaate ja oled ka valitsuse liikmena nii praegu kui ka varasematel aegadel näinud väga erinevaid etappe Eesti välispoliitikas ja rahvusvahelistes suhetes, seda, kuidas Eesti tegevus peegeldub meie liitlaste ja partnerite seas. Ma arvan, et sa jagad mu mõtet, et sellist etappi, nagu me siin viimastel päevadel, tegelikult ka kuudel oleme näinud, väga hästi ei meenu. Me oleme jõudnud olukorda, kus Vabariigi President väljendab arvamust, et Jüri Ratase juhitud valitsus on oht Eesti põhiseaduslikule korrale ja Eesti julgeolekule. Ma arvan, et need on väga tõsised sõnad. Need ei jää vaieldamatult tähele panemata mitte ainult siin Eestis, vaid kindlasti esitatakse ka rahvusvahelises suhtlemises küsimusi, miks president on jõudnud sellisele järeldusele või miks ta nii tõsist arvamust väljendab. Hea Jüri, äkki sa püüad natukene meile, Riigikogu liikmetele, lahti mõtestada, mis on viinud Vabariigi Presidendi sellisele arvamusele, et praegune valitsus, mille liige ka sina oled, on oht Eesti julgeolekule.

12:39 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh selle küsimuse eest! Tõepoolest, see küsimus katab riigikaitse teemat ja see on loomulikult ka laiem julgeolekupoliitiline teema. Mis puudutab presidendi sõnu, siis kõige parem on muidugi, kui ta ise oma sõnu tõlgendab. Tõepoolest, pealkirjana olid need väga tugevalt välja toodud. Ma arvan, et selles intervjuus – ma ei hakka peast tsiteerima, sest võin tsiteerida valesti – ta siiski üsnagi täpselt kirjeldas, milles tema arvates see küsimus on. Ühena julgeoleku eest vastutavatest ministritest võin öelda, et mis puudutab julgeolekut ja riigikaitset, siis minu arvates on Eesti kaitstud ja Eesti julgeolek on tagatud. Kui te küsite Eesti rahvusvahelise imago kohta, mis, ma arvan, on selle küsimuse taustal, siis ei ole kahtlust, et rahvusvaheline pilt meist on üks tähtsaid julgeolekuelemente. See pilt on kohati muidugi kannatada saanud, selles ei ole mingit kahtlust, seda ei ole põhjust varjata. Viimane intsident, mis puudutas siseminister Helme väljaütlemisi Soome peaministri kohta, peaministri solvamist, ja mis leidis ka rahvusvahelises ajakirjanduses kajastamist, oli kahtlemata ülimalt negatiivne ja kahetsusväärne.

12:40 Esimees Henn Põlluaas
Johannes Kert, palun täpsustav küsimus!

12:40 Johannes Kert
Aitäh! Härra minister! Tahtsin välja tuua teie kolleegi siseministri märkused näiteks Saksamaa aadressil, kui ta nimetas Saksamaad kaitsepoliitiliseks kääbuseks. Kui hästi otsida, leiab selliseid vihjeid veel. Mingil ajal võib juhtuda, et meil tuleb hakata vabandusi esitama 360 kraadi, igas suunas. Mis sellest saab?

12:41 Kaitseminister Jüri Luik

Aitäh! Alustame faktilisest täpsustusest, et Saksamaa muidugi ei ole mingi kaitsepoliitiline kääbus või ükskõik, kuidas see tsitaat täpselt kõlas. Saksamaa on meie väga oluline liitlane ja me peame teda sellisena väga kõrgelt hindama. Ma võiksin tuua rea näiteid, aga aja kokkuhoiu huvides ei hakka ma neid praegu tooma. Mis puudutab meie suhtlemist teiste riikidega, siis vähemalt kõik see, mis puudutab Kaitseministeeriumi ja julgeolekut ning ka seda asjaolu, ma julgen öelda, et inimesed, kes töötavad Kaitseministeeriumis, on ka rahvusvaheliselt tuntud, et meil on ka väga lai rahvusvaheliste sidemete võrgustik, siis ma ei tunne, et julgeoleku- ja kaitsepoliitikas oleks suhtumine Eestisse kuidagi muutunud, ma ei tunne seda ka kohtudes oma kolleegidega.

12:41 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 12:42 Apteegireform

12:42 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsimus nr 4, mille esitab Heljo Pikhof. Sellele vastab sotsiaalminister Tanel Kiik. Palun!

12:42 Heljo Pikhof
Aitäh! Austatud minister! Räägime apteegireformist. Ümberkorraldusteks on antud aega viis aastat. Me ei hakka ju järgmise aasta 1. aprillist reformiga pihta, vaid me oleme hoopis apteegireformi lõpus. Viie aastaga on suurem osa tööst juba ära tehtud, proviisorid on loonud apteeke, võtnud üle olemasolevaid apteeke või jäänud neid apteeke pidama. Aga hulgimüüjad ei kavatsegi oma apteeke loovutada, teisisõnu seadust täita, see kuidagi ei edene. Ei meeldinud ketiapteeke omavatele ravimite hulgimüüjatele toona, nii nagu see tänagi neile ei meeldi, et nad peaksid jämeda otsa käest ära andma. Nagu juba enne juttu oli, tegu on ju huvide konfliktiga, kui hulgimüüja müüb oma laost endale sobiva hinnaga ja endale sobivas valikus ravimeid iseenda apteeki. Kes sellest kaotab? Kaotab loomulikult see, kes ravimeid ostma läheb. Võib tuua ka hea näite, et näiteks haiglad, kes peavad tegema hanke, et ravimeid osta, saavad ravimeid 10% odavamalt, sest seal konkureerivad näiteks Tamro ja Magnum, mõlemad. Väga hea, et eile apteegireformile n-ö lõppu ei tehtud, proviisorapteegid, ma loodan, jäävad alles. Kuluaarides räägitakse, et te valmistate ette uut eelnõu, andes apteekide omandiõiguse üleminekuks rohkem aega kui 1. aprillini. Minu küsimus ühelt poolt on see, et mis te seni olete teinud. Peaaegu kolmveerand aastat on olnud aega …

12:45 Esimees Henn Põlluaas
Aeg!

12:45 Heljo Pikhof
… et reform lõpule viia. Jah, palun!

12:45 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Hea küsija! Alustame algusest. Tõesti, 2014–2015 võeti reform vastu ja nende muudatuste suunas liikumine turul on toimunud suhteliselt aeglaselt. Ma arvan, et põhjus on olnud paljuski ka selles, et ei tehtud vaheetappe, ei olnud vahetähtaegu ega rakendusakte ei eelmise parlamendikooseisu ega üle-eelmise parlamendikoosseisu poolt, ei eelmise ega üle-eelmise ministri ja ministeeriumi poolt selle aja jooksul. Ehk on olnud selline olukord, kus kõigil turuosalistel, eeskätt hulgimüüjatel ja neile kuuluvatel apteegikettidel on olnud võimalus toimetada tänase turukorralduse tingimustes takistamatult nii kaua, kuni see tähtaeg kätte jõuab, ja alles sellest hetkest on justkui kohustus vastata apteegireformiga ettenähtud nõuetele. Kindlasti tagantjärele tarkusena, mis tundub võib-olla nüüd isegi suisa loogiline, olnuks õige juba 2014. või 2015. aastal või hiljemalt eelmise parlamendikoosseisu jooksul kehtestada selged vaheetapid, vahetähtajad, mis kuupäevaks tuleb anda teada omandisuhete muutumisest, mis kuupäevaks tuleb haruapteekidega teha muudatusi näiteks kõigepealt suuremates linnades, siis näiteks keskmise suurusega keskustes ja seejärel väiksemates kohtades. Teatud mõttes seda ju algul ka planeeriti, kuna haruapteekide tähtaeg

oli teine. Kui ma peast öeldes ei eksi, siis 9. juunil 2019 oleks pidanud üle mindama, aga eelmine parlamendikoosseis teatavasti lükkas selle tähtaja edasi 1. aprillile 2020.
Mis puudutab ministeeriumi tööd, siis ma pean tunnistama teile ausalt, et see küsimus tundub olevat suunatud natuke valele inimesele. Mitte seetõttu, et ma tahaks nüüd oma vastutust mingil määral vähendada, seda mitte, aga ma tean ka seda, et eelmised neli aastat Sotsiaalministeeriumis just nimelt tervisevaldkonda juhtis ju sotsiaaldemokraatide esindaja. Selle nelja aasta kohta võiks ju samamoodi küsida – aga seda ma ei tee –, kus olid siis rakendusaktid, kus olid ettepanekud. Selle kolmveerand aasta jooksul, mil ministriamet on olnud minu kanda, oleme tõesti selle teemaga kuid tegelenud. Oleme korduvalt kohtunud Ravimiametiga, turu osapooltega, hulgimüüjatega, maaletoojatega, apteegikettide ühendustega, samuti proviisorite kojaga. Oleme esitanud näiteks töörühmas 16 ettepanekut laiemalt ravimite tarneraskuste leevendamiseks, kättesaadavuse parandamiseks, ka apteegireformi paremaks elluviimiseks. Tõsi on see, nagu ma olen ka välja öelnud, et praegu me toetame etapikaupa lähenemist, hetkeseisuga oleme kirjalikult formuleerimas neid ettepanekuid, et kõigil oleks must valgel võimalik nendega tutvuda. Saadan need tänase päeva jooksul ka Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimehele ja seejärel on võimalik sotsiaalkomisjonil ja parlamendil arutada, kas see suund võiks olla õige. Ma isiklikult arvan, et see on kõige mõistlikum viis tagada sujuv üleminek sellele, et apteegireformiga seatud nõudeid täidetaks.

12:48 Esimees Henn Põlluaas
Heljo Pikhof, palun täpsustav küsimus!

12:48 Heljo Pikhof
Aitäh! Tõepoolest, apteegiketid on korduvalt pöördunud sotsiaalministri poole, nad tegid seda ka eelmise valitsuse ajal, et muuta olukorda tagasi ja mitte seadust täita. Minu teada on rakendusaktid kõik olemas, et saaks apteeke uutele nõuetele vastavaks muuta, ei ole nii, et osa oleks puudu.
Küsin siit edasi. Kuidas te tagate, et apteegireformi lõpptähtaega nihutades ketiapteegid ikkagi seadust täitma hakkavad? Kõik senine näitab, et seda ei juhtu. Kuidas te seda konkreetselt ellu viite, et, ütleme, poole aasta pärast, kui te seaduse jõustumist edasi lükkate, hakkaks minema nii, nagu apteegireform ette näeb? Teine küsimus puudutab seda, miks teie erakonna enamus teid apteegireformi asjus umbusaldab. Taheti ju eile kõik pea peale keerata.

12:49 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Tänan küsimuse eest! Sada protsenti garantiid ei ole suhteliselt suure turu korral võimalik anda ühelgi ministril, ühelgi Riigikogu liikmel. Meie ettepanek näeb tõesti ette, et etapikaupa lähenedes ja lahendades oleks see protsess sujuvam ja lihtsam kõigile osapooltele, hulgimüüjatele, proviisoritele ja ka riigile ehk Ravimiametile. Täna on meil selle reformi jõustumiseni 3,5 kuud. Puhthüpoteetiliselt tuleks selle aja jooksul menetleda 300 apteegi (see sõltub sellest, kui paljud neist jätkavad ja kui paljud neist tegevuse lõpetavad) dokumendid omanikusuhte muutmise kohta või uue apteegi asutamise kohta, mis kahtlemata kõigile turuosalistele oleks, ütleme, väljakutse. Seda võiks teha etapikaupa, jagades tähtaja näiteks kolme-nelja vahetähtaja vahel. See ei ole edasilükkamine, rõhutan. Siin on väga põhimõtteline vahe. Me ei räägi sellest, et lükkame edasi, nii nagu – vabandust väljenduse eest! – eelmises parlamendikoosseisus toona tegelikult otsustati ja lükati see tähtaeg edasi. Ma arvan, et see ei oleks praeguses olukorras lahendus. Pigem tuleks see aeg jaotada etappideks, anda konkreetsed vahetähtajad, konkreetsed tärminid, mis ajaks on vaja teha ära muudatused näiteks haruapteekide puhul suurtes keskustes, kus me näeme, et see ei mõjuta ravimite kättesaadavust, kuna apteegiteenus on tagatud ka proviisorapteekide abil, ning seeläbi antakse proviisoritele võimalus turuosa kasvatada, sest vabaneb turgu, vabaneb käivet, vabaneb rendipindasid, samal ajal vabaneb ka tööjõudu. Selline sujuv üleminek on igal juhul, ütleme, riigi vaates turvalisem valik, kindlam valik, just nimelt selleks, et kellelgi ei tekiks ka hüpoteetilist võimalust hirmutada või jõuda selliste tegudeni, et tõesti kuskil piirkonnas on näiteks 1. aprillist ravimite kättesaadavus löögi all.
Oleme koostöös Ravimiametiga kaardistanud Eesti suuremad asulad, neid on suurusjärgus 150. Nendest 115-s on proviisorapteek olemas ehk ravimite kättesaadavus on tagatud. On 35 asulat, millega me tööd teeme, umbes 23-le oleme leidnud kas proviisori, kes on huvitatud sinna apteegi rajamisest, või mõne olemasoleva apteegi, mis kuulub näiteks mitmele proviisorile või proviisoritele-farmatseutidele ühiselt, nii et on võimalus suhteliselt lihtsate muudatustega viia apteek vastavusse

kehtiva seadusega. On veel 11 või 12 asulat, kus tuleb seda tööd natuke rohkem teha ja lahendused leida, nendega tuleb edasi töötada. Seda tööd me kellelegi teisele ei lükka. Aga minu sõnum kõigile turuosalistele ongi, et lähtudes kehtivast seadusest oleks täna väga mõistlik aeg vaadata üle apteekide omandisuhted, kuuluvused, leida proviisorid, kes on huvitatud apteekide ostmisest, teha lepingud ja muudatused ära, sest täna on aega kolm ja pool kuud, kuid mingil hetkel jõuame selleni, et aega on kaks kuud või üks kuu. Laustormamine turul ei ole kellegi huvides.

12:52 Esimees Henn Põlluaas
Mart Võrklaev, palun!

12:52 Mart Võrklaev
Aitäh! Lugupeetud minister! Hetk tagasi te just selgitasitegi, et ministeeriumis käib päris korralik töö selle nimel, et apteekide avatus tagada. Kaks päeva tagasi külastasin siit viie minuti pikkuse jalutuskäigu kaugusel olevat Tõnismäe apteeki. Seal oli leti peal kalender, kus oli näha päevade arv. Hetkel oli seal kirjas "107 päeva" ja tekst: "107 päeva pärast ähvardab seda apteeki sulgemine. Põhjuseks ebaõnnestunud apteegireform, mis jõustub 1. aprillil 2020. Samal põhjusel tuleb sulgeda veel ligi 300 apteeki. Sotsiaalministeerium ei näe apteekide kadumises probleemi." Minus tekitas sellise info lugemine siin kesklinnas, kus mind samal ajal teenindas ka proviisor, halbu tundeid. Minu meelest on see inimeste põhjendamatu hirmutamine. Minu küsimus ongi, kas te olete sellisest kampaaniast teadlik, kuidas te sellesse kampaaniasse suhtute ja kas teil kui ministril või kas ministeeriumil on võimalik kuidagi sellesse sekkuda või anda signaal, et selline inimeste hirmutamine ei ole päris korrektne.

12:53 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Suur tänu väga hea küsimuse eest! Olen sellest kampaaniast teadlik. Olen teiega nõus, et see on inimeste tarbetu hirmutamine. See on enda soovitud muudatuste saavutamiseks surve avaldamine, mida on tehtud ka allkirju kogudes ja muul viisil. Ma küsin niimoodi: Eestis on täna 500 apteeki, aga kui oleks 1000 apteeki, kas siis turg oleks kaks korda parem, või kui oleks 4000 apteeki, kas siis turg oleks kaheksa korda parem? Kõik, kes vähegi mõtlevad ja seda teemat analüüsivad, saavad aru, et apteekide arv kui selline pole üksinda piisav indikaator otsustamaks, kas ravimite kättesaadavus on tagatud või mitte. Mida rohkem on meil apteeke, mida rohkem on meil rendipindasid, mille eest tuleb maksta, mida rohkem on meil proviisoreid, farmatseute ja teisi töötajaid, kelle tööjõukulud tuleb kinni maksta, mida rohkem on meil kohti, kus tuleb ravimeid ladestada ja kuhu neid on vaja logistiliselt toimetada, seda kallim see teenus kokkuvõttes on. Tegelikult on see potentsiaalselt just nimelt kättesaadavuse küsimus ja oluline on ka tööjõu kättesaadavuse küsimus maapiirkondades. Selles mõttes see argument, et 300 apteeki jääb vähemaks, minu arvates selles valguses ei päde, kuna me oleme ära hinnanud, et Eesti tegelik vajadus ongi 300–400 apteeki. See, kui mõnes kaubanduskeskuses on kolme apteegi asemel kaks või üks, ei tähenda ravimite kättesaadavuse vähenemist, see võib tähendada hoopiski kasvu. Samuti, nagu ma viitasin, tähendab see ka seda, et maapiirkondades läheb lihtsamaks näiteks leida proviisoreid, leida tööjõudu.
Mis puudutab seda konkreetset kampaaniat, siis olen sellel teemal rääkinud apteekide ühenduse esindajaga konkreetselt näiteks Riigikogu sotsiaalkomisjonis, kus oli kohal päris palju osapooli. Ma ütlesin, et minu arvates see kampaania on kohatu, ja ütlesin seda, mida ma võin ka siin saalis öelda, et see viimane lause, ehk et Sotsiaalministeerium ei näe apteekide sulgemises probleemi või midagi sellist, on selline lause, mille tõttu võib-olla enda õiguste eest rohkem seisev ministeerium alustaks kohtuteed. Põhjendus on praegu väga inimlik ja lihtne: tõesti on hetkel pakilisemaid, kiiremaid teemasid, millega tegelda, kui käia ühe või teise ühendusega kohut, aga ma kahtlustan, et seda lauset põhjendada poleks juriidiliselt ja sisuliselt võimalik, sest see lihtsalt ei vasta tõele. Reformi arutelud, debatid üle-eelmises koosseisus, tänases koosseisus, võib-olla ka järgmises koosseisus, samuti eelmises, on iseenesest arusaadavad. See ongi suur muudatus, siin on erinevaid seisukohti olnud neljal erakonnal. Mulle tundub, et ainuke erakond, mis on algusest lõpuni hoidnud ühte joont, on olnud Sotsiaaldemokraatlik Erakond, kõigis teistes on olnud toetajaid ja vastaseid. On tehtud ettepanekuid tagasi lükata, edasi lükata, tähtaegu muuta jne. See kõik on arusaadav, aga selle debati juures, ma arvan, on sellised laimavad võtted, kohatud hirmutamised, sildistamised, süüdistamised, sobimatud. Kõigi turuosaliste, kaasa arvatud hulgimüüjate huvi on ju see, et ravimite kättesaadavus oleks tagatud, et oleks apteeke ja inimesi, kellele neid ravimeid vahendada. Sama huvi on proviisoritel, sama huvi on

Sotsiaalministeeriumil. Ma ei kahtle selles, et sama huvi on Riigikogu täiskoosseisul. Nii et see kampaania on tõesti kohatu.

12:56 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 12:56 Sidus ühiskond

12:56 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsimus nr 5, mille esitab Urve Tiidus. Vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:56 Urve Tiidus
Aitäh! Lugupeetud peaminister! Kaheksa kuud tagasi seisite siin parlamendi ees ja küsisite uuele valitsusele tegutsemiseks volitusi. Teie kõnes oli üks sõna, mis tõusis ikka ja jälle esile. See oli "sidusus". Kõneldes võimuliidu plaanidest, te ütlesite (ma tsiteerin nüüd mõnda teie lauset): "Eesmärk on luua sidus Eesti", "Seisame ka edaspidi sidusa ja tugeva ning kasvava rahvaarvuga riigi eest", "Sidusus tähendab ka lõhede vähendamist jõukamate ja madalapalgaliste inimeste vahel", "Sidus ühiskond tähendab omakorda seda, et oleme demokraatlik õigusriik, kus on tagatud olulised väärtused, inimõigused, sõnavabadus ja isikuvabadused". Te lubasite võimuliidu nimel ehitada peresõbralikku Eestit, mille ühiskond on sidus jne. Sõna "sidusus" on teatavasti kandunud sotsiaalteadustesse molekulaarbioloogiast. Teoreetikud on seletanud seda üsna kujundlikult kui ühiskondlikest suhetest moodustuvat liimi, mis ühiskonda koos hoiab. Kui ühiskonnaliikmete vahel valitsevad vastastikune usaldus ja ühised väärtused, jääb see liim tihti märkamatuks, aga selle kaheksa kuu sisse on jäänud mitmeid kordi, mida võib kvalifitseerida vastupidi: liim on märgatavaks saanud, mis omakorda on kaasa toonud vabandamisi, silumisi, selgitamisi, klaarimisi ja klattimisi nii riigi sees kui ka rahvusvahelisel tasandil. See sõna "sidusus" on asendunud mõneti sõnaga "vabandust!". Küsimus on siiski teine: mis teie eesmärkidest sidusa ühiskonna loomisel on selle kaheksa kuuga tegelikult ära tehtud?

12:58 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu selle küsimuse eest! Nii ma tõesti ütlesin kaheksa kuud tagasi, et sidus ühiskond on mulle oluline, see oli eelmises valitsuses nii ja on ka täna jätkuvalt nii. Kui te arvate, et see on kuidagi muutunud, siis ma kinnitan, et ei ole.
Kõigepealt selline üldvastus. Teie küsimuse alatoon on see, et sidusus ei ole mitte kuidagi suurenenud, lõhed on kasvanud, inimesed protestivad tänavatel. See on üks pool, mida võib näha. Teine pool on see, mida mina näen väga palju inimestega kohtudes, kes ütlevad, et väga õiged ja head põhimõtted on sellel koalitsioonil, nad toetavad seda koalitsiooni. See olenebki sellest, kust poolt seda sidusust vaadata. Ühte ma arvan küll. Ma saan aru, et te küsite EKRE kohta, eks ju, ja selle retoorika kohta. Ma arvan küll seda, et sidus on ühiskond ka siis, kui Eesti inimesed valivad siia viis või kuus või neli erakonda (või mingi muu arvu erakondi), aga kõik need erakonnad on võimelised olema mõlemal pool seda joont, mis on poliitiline joon, mis näitab, kus on opositsioon või koalitsioon. Ma arvan, et see on üks väga oluline mõõdik heas mõttes, et me kedagi kõrgema võimu otsuse tulemusena ei välista.
Kui te küsite konkreetseid asju, siis eks eestimaalaste heaolu seisukohalt on mitmeid olulisi edusamme olnud. Paranenud on rahvastikuprognoos, jõukus on kasvanud, ebavõrdsus on vähenenud, kasvanud on nii keskmine palk kui ka mediaanpalk, viimase nelja aasta jooksul 34%. Palgad kasvavad märgatavalt kiiremini kui hinnad, riigieelarves kasvab näiteks vanemahüvitise eelarve 14% ning lisaks suureneb pere tulumaksuvabastus alates kolmandast lapsest 100 euro võrra kuus. Uuest aastast tõusevad ka puuetega laste toetused, mis on püsinud viimased 13 aastat samal tasemel. Keskmise puudega lapse toetus tõuseb 69 eurost 138 euroni kuus. Sallivuse ja sidususe kasv – selle üle võib ju debateerida. Ma loodan, et keegi ei ironiseeri selle üle, aga seda näitavad ka viimased uuringud, näiteks uuring kodanike suhtumisest Eestisse, eestlusesse, identiteeti. Tuleb välja, et riigi ja isiklikul tasandil on turvatunne alates 2015. aastast oluliselt kasvanud.

13:01 Esimees Henn Põlluaas

Urve Tiidus, täpsustav küsimus, palun!

13:01 Urve Tiidus
Jah, aitäh! See on nii armas, kuidas te loete minu mõtteid, aga te vastasite siiski ka. Teine küsimus on selline. Kuidas kannavad teie valitsuskoalitsiooni senistest ettevõtmistest ühiskonna sidususe eesmärgi praktiliselt välja pensionireform ehk teise samba lammutamine ja kas või seesama apteegireformi tagasipööramine, mis, tõsi küll, eile maha hääletati, aga ma saan aru, et see protsess läheb edasi? Selline küsimus.

13:02 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Andke mulle andeks, et ma lugesin mõningaid punkte maha, aga te küsisite, et mis on selle sidususe mõttes muutunud, ja need on statistilised numbrid, mida ma kindlasti soovisin välja tuua. Teine küsimus on sidususe aspekti sidumise kohta teise pensionisamba lammutamisega. See on täpselt nii, et opositsioon ütleb, et see on lammutamine, koalitsioon aga ütleb, et see on vabatahtlikuks muutmine ja inimesed saavad ise otsustada ning meil oleks liberaalsust ühiskonnas rohkem. Teie ütlete, et see ei ole hea mõte ja et riik peaks ette kirjutama, kuidas on. Mina ei saa mitte kuidagi sellega nõustuda, et see reform on teise pensionisamba lammutamine. Ma olen saanud päris palju ülevaateid sellest reformist. Seda saab nüüd arutada ju Riigikogu. Põhimõte on see, et iga inimene saab vabalt otsustada, kas ta jätkab, kas ta astub teise pensionisamba liikmeks või ei astu, ja teatud aja tagant saab ta oma otsust muuta, kümneaastase vahemikuga. Nii et minu meelest seda lammutamiseks nimetada kindlasti ei saa.
Teie küsimuse teine pool oli seotud apteegireformiga. Te viitasite eilsele otsusele. Sellel teemal oleme siin härra Ossinovskiga juba pikalt debateerinud. Ma ütlesin oma arvamuse välja, ütlen sedasama ka teile, aga ma usun, et te kuulasite mind. Ma arvan, et täiskogu andis siin oma väga tugeva sisendi. Aga ma ei nõustu mitte mingil juhul sellega, nagu nüüd ei tohiks Riigikogu seda enam edasi arutada. Nagu me aru saame, sotsiaalminister soovib tuua lisaettepanekuid Riigikogu sotsiaalkomisjoni, et seda reformi veel paremaks teha.
Te pahandasite, et ma loen maha. Ma sooviksin edasi minna selle sidususe aspektiga, mis on minu meelest oluline. Näiteks, Eestiga lähedasena tunneb ennast 83% Eesti elanikest, sealhulgas 43% tunneb end väga lähedasena. Näitajad on 2017. aasta näitajatega samal tasemel. Eestlaste ja muu rahvuse lähedustundes Eestiga on väike erinevus: 84% *versus* 79%. Samas tahan öelda eri instantside toetamise kohta Eesti ühiskonnas, mida Kaitseministeerium jälgib, näiteks NATO toetamise kohta, et see on kasvanud ja on hea meel, et see on kasvanud näiteks ka vene emakeelega inimeste hulgas, mis näitab kindlasti ühiskonna tugevamat sidusust. Viimased uuringud, mis Riigikantselei tegi, näitavad, et Euroopa Liidu toetamine on põhimõtteliselt võrdväärne, hoolimata emakeelest.

13:05 Esimees Henn Põlluaas
Marko Mihkelson, palun! Vabandust, jah! Urve Tiidusel on protseduuriline küsimus.

13:05 Urve Tiidus
Kui lubate, siis lühike kommentaar selle kohta, et ...

13:05 Esimees Henn Põlluaas
Kahjuks ei ole kommentaarid ...

13:05 Urve Tiidus
Ei, see ei ole kommentaar. Öeldi, et mina heitsin ette, et peaminister loeb maha. Ma ei ole sellist etteheidet teinud, ma ütlesin, et te loete minu mõtteid.

13:05 Esimees Henn Põlluaas
Marko Mihkelson, palun!

13:05 Marko Mihkelson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Sellel esmaspäeval andis Vabariigi President pikema intervjuu ajalehele Postimees. Üks küsimus, mida Holger Roonemaa küsis, kõlas selliselt: "Kas nüüd, seitse kuud hiljem, on teil tunne, et see valitsus on ohuks Eesti põhiseaduslikule korrale?" Ma tsiteerin presidendi vastust: "Selles mõttes on, et nad seavad kahtluse alla põhiseaduse paragrahvi 12: kõik inimesed on võrdsed. Ma arvan, et ta on ohuks ka meie julgeolekule. Kui mõtleme kas või viimasele kuule, siis selle aja jooksul on siseminister kaks korda sekkunud Eesti välispoliitikasse ja asunud seda jõuliselt kujundama. Täna hommikul vestlesin Sauli Niinistöga ja palusin tal anda peaminister Sanna Marinile edasi minu isiklik vabandus. Tunnistasin ka talle, kui piinlik mul selle kõige pärast on." Need on Vabariigi Presidendi sõnad. Ma võin arvata, et mitte kunagi 101 aasta jooksul ei ole ükski Eesti Vabariigi president või riigivanem pidanud sellisel moel käituma. President on nii käitunud teie valitsuse tegevuse tõttu. Mul on selline küsimus, hea peaminister: kas te võiksite teha Eesti rahvale ühe toreda jõulukingituse ja selle valitsuse laiali saata, et lõpetada selle häbi tegemine, mida me kahjuks praktiliselt iga päev peame nägema rahvusvahelisel tasandil?

13:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt ütlen ma proua Urve Tiidusele aitäh. Ma arvan, et see asi sai meile mõlemale selgeks. Suur tänu!
Härra Mihkelson! Vastan teie küsimusele, mis on minu reaktsioon Vabariigi Presidendi öeldule. Tänane Vabariigi President pole ju seda valitsust algusest peale toetanud, seda ta on ju algusest peale välja öelnud. Ta on teinud mitmeid ettepanekuid, kes tuleb selles valitsuses välja vahetada ja keda ei tule vahetada, avalikult ja mitteavalikult. Aga ma olen öelnud selle kohta, et meil on üks peaminister korraga, ja nii see ongi.
Kas kuidagi on tänane valitsus oma poliitikas seadnud kahtluse alla selle, et kõik inimesed ei ole võrdsed? Ei ole. Kõik inimesed on igal juhul võrdsed, absoluutselt, ma olen sellega päri. Ma väga loodan, et teie, härra Mihkelson, järgite ka seda põhimõtet, mille kohta te minu käest küsisite, ka oma poliitilises retoorikas: kõik inimesed on võrdsed ja ka kõik erakonnad siin Riigikogu saalis on võrdsed.
Sekkumine välispoliitikasse – te tõite välja, et president seda ütles. Ma igal juhul nõustun kaitseministri sõnadega, et kui me võtame selle viimase näite Soome teemal, Soome peaministri teemal, siis see oli halb, see oli kohatu, see oli negatiivne. Ma ei saa kuidagi öelda, et see ei ole jätnud mingisugust plekki või jälge. Loomulikult on jätnud. Kas Eesti välispoliitilised positsioonid on täna nõrgemad, kui nad olid seitse-kaheksa kuud tagasi? Ei, ma ei arva, et nad on nõrgemad. Ma arvan, et need päris olulised kohtumised, mis on viimase seitsme-kaheksa kuu jooksul olnud, on Eesti julgeolekut ja välispoliitikat tugevdanud. NATO tippkohtumisel sai suur kaitseplaanide küsimus ära lahendatud. Võtame Euroopa Liidu küsimuse. Ma arvan, et täna me teeme kõik selleks, et Euroopa Liidu ühtsust, seda tulevikusuunda tugevana hoida. Julgeolekunõukogusse kandideerimisel saime kindlasti tänu teile ja ka paljudele Riigikogu liikmetele, aga ka tänu presidendile hea lõpptulemuse võistluses Rumeeniaga. See oli väga tugev signaal ja samm. Täna on Eesti väga tugevalt ette valmistamas järgmisel aastal toimuvat kolme mere initsiatiivi tippkohtumist, ärifoorumit. Need asjad näitavad, et me tugevdame kogu aeg nii transatlantilisi suhteid kui ka suhteid oma välispartneritega.
Selle jõulukingituse puhul tulen ma tagasi oma palve juurde. See on poliitiline konkurents. Teie soovite, et tänane valitsus kukuks – ma mõistan seda –, mina soovin, et tänane valitsus ei kukuks. Aitäh teile!

13:10 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

6. 13:10 Hoolduskindlustus

13:10 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine küsimus on nr 6. Selle esitab Helmen Kütt ja vastab sotsiaalminister Tanel Kiik. Palun!

13:10 Helmen Kütt

Tänan, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud sotsiaalminister! Hoolduskindlustus teemana jõudis Riigikogu suure saali aruteludesse juba 6. märtsil 2018, kui doktor Kai Saksa algatatud mõte kogus uue eakuse rahvakogu ideekorjes enam kui 1000 inimese toetusallkirja ja tollal minu juhitud sotsiaalkomisjon suunas selle rahvaalgatuse oluliselt tähtsa riikliku küsimusena ka Riigikogu päevakorda. Me oleme saanud nüüd meedia vahendusel lugeda ja kuulda teie mõtetest hoolduskindlustuse kui uue maksu kohta. Te olete viinud teema ka valitsuse istungile. Küsimus ongi, kuidas teil seal läks. Kas koalitsioonipartnerid toetasid teid, mis saab edasi ja millised on teie plaanid selles asjas? Meedia vahendusel ei pruugi me saada täielikku ülevaadet, mida te hoolduskindlustuse all täpselt mõtlete.

13:11 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Lugupeetud Helmen Kütt, loomulikult, see ongi väga pika ajalooga teema, väga pika ajalooga küsimus. Mis puudutab pikaajalise hoolduse reformi vajadust, siis mul on tunne, et kõik parlamendierakonnad on ühel meelel selles, et riigi ja kohalike omavalitsuste võimekus inimesi toetada ja inimestele vajalikke teenuseid pakkuda on kahjuks väiksem kui tegelik vajadus. Inimeste omaosalus on tõusnud 60%-lt 80%-le ja on väga suur teenuskohtade puudus, kui me räägime koduteenustest, erihoolekandeteenustest, pikaajalise hoolduse teenustest, tugiisikuteenustest, see puudus ulatub kümnetesse tuhandetesse. Viimastel andmetel oleks vaja suurusjärgus 120 000 teenuskohta ja turul on umbes 70 000 kohta ehk 50 000 inimest on kas mõne teenuse järjekorras või väga tihti ka lihtsalt kodus, teenusevajadus on olnud hindamata, inimene ei ole ka üheski järjekorras, võib-olla seetõttu, et ta juba teab, et tal pole rahalisi võimalusi või kohalikul omavalitsusel pole seda võimekust, või võib-olla ka seetõttu, et ei ole lihtsalt piisavalt aktiivselt talle seda võimalust tutvustatud või pakutud.
Mis puudutab hoolduskindlustusmakset, siis seda ei ole valitsus arutanud. Me toome valitsuse ette ettepanekud hooldusreformi kohta, mida on suurusjärgus 20 lehekülge ja millest väga paljud puudutavad tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna integreerimist. Ma arvan, et see on üks selgeid eesmärke, mis mul ka ministrina peab olema, olukorras, kus me oleme ministeeriumis taas need valdkonnad kokku koondanud. Samuti, mis puudutab paremat koostööd osapoolte vahel, n-ö sellist koordinatsioonimehhanismi loomist, mis ei ole samuti uus teema, siis seda on tegelikult juba teatud kohalikes omavalitsustes katsetatud. Sellega tehakse kindlaks inimese vajadused selles mõttes, kui palju tervisevaldkonna teenuseid ja kui palju sotsiaalvaldkonna teenuseid ta soovib, kas info liigub, kas on dubleerimisi, kas on inimesi, kes on teenustest ilma jäänud ja miks nad on ilma jäänud. Siin on tõesti väga suur ring, keda peab kaasama, alustades kohalikust omavalitsusest, sotsiaaltöötajatest, perearstidest, lähedastest, tööandjatest. Mis puudutab põhimõttelisi muudatusi, siis oleme pakkunud kolme lahendust. Üks neist on riigi ja kohaliku omavalitsuse osa täiendav, selgem jaotus koos inimeste mõistliku omaosaluse fikseerimisega, riigi täiendav rahaline tugi. Näiteks printsiibil, et kui kohalik omavalitsus suurendab enda panust sinna valdkonda, siis riik vastab samaga, suunab sinna lisavahendeid. Teine variant oleks see, et riik võtab neid teenuseid, vähemalt pikaajalisi teenuseid üle, näiteks dementsete hooldust ja muid selliseid keerulisemaid teenuseid, ka üldhoolekandeteenuseid institutsionaliseeritud kujul. Kolmas ettepanek, mille kohta te küsisite, on hoolduskindlustuse makse, mis eeldaks hoolduskassa loomist. Kas see on eraldi makse, nii nagu on töötuskindlustusmakse, nii nagu meil on sotsiaalmaksus ravikindlustusosa ning teine osa läheb pensioni jaoks, või on see mingisugune riigieelarveline eraldis? Kõik need debatid tuleb ära pidada ja neid arutelusid me valitsuskabinetis peame.

13:14 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Helmen Kütt, täpsustav küsimus, palun!

13:14 Helmen Kütt

Aitäh! Lugupeetud minister! Kõigepealt suur tänu teile väga põhjaliku ja sisuka vastuse eest! Tegelikult te olete sotsiaalkomisjonis neid põhimõtteid eelnevalt osaliselt selgitanud, ilma selle hoolduskindlustusmakse osata, millest lehes räägiti. Riigikantselei juures töötas kunagi hoolduskoormuse rakkerühm. Ma loodan, et te olete välja otsinud ka need materjalid. Sealt telliti Maailmapanga analüüs, kus maksu tegelikult ei soovitatud. Minu küsimus on selles, kas te olete nende teemade arutelule, nii nagu te ütlesite, sotsiaal- ja tervishoiuteemade arutelule kaasanud partnerid nii tervishoiu- kui ka sotsiaalvaldkonnas. Me teame, et on kirjutatud mitmeid toredaid kavasid, mis oleksid

pidanud rakenduma juba aastal 2013 või 2014 ning tervishoid ja sotsiaalvaldkond oleks pidanud olema ühise põhimõtte järgi rahastatud.

13:15 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Suur tänu küsimuse eest! Mis puudutab konkreetset rakkerühma, siis minu n-ö ajalugu seoses selle rakkerühmaga algas 2016. aasta novembris, kui me panime kokku eelmist valitsuskoalitsiooni ja koalitsioonilepingut. Ma mäletan, et ka toona me sõnastasime selgelt, et kui me hakkame pikaajalise hoolduse teemaga tegelema, siis me just nimelt juhindume selle hoolduskoormuse rakkerühma soovitustest ja ettepanekutest. Ehk siin on olnud väga selge järjepidevus, võiks öelda, sõltumata sellest, kes parasjagu koalitsioonis on. Ka see pikaajalise hooldusreformi kava pole viimase seitsme kuu jooksul nullist üles ehitatud, vaid see ongi aastatepikkuse töö tulemus, kuhu on panustanud kohalikud omavalitsused, valdkonna organisatsioonid, tervisevaldkonna ühendused, samuti ministrid ja ministeeriumid. Loomulikult, nii see peabki olema.
Mis puudutab seda Maailmapanga soovitust, siis tõsi, nende toonane hinnang oli selline. Ma arvan, et see debatt, kas me räägime siin mingisugustest, nagu öeldud, sihtotstarbelistest eraldistest, maksude ümberstruktureerimisest või lisamaksust, ongi teretulnud ja oodatud. Vaatame näiteks sotsiaalmaksu jaotust Eesti riigis. On kaks valdkonda: 20% läheb pensionideks (me näeme, et keskmine pension on 40% keskmisest netopalgast või alla selle) ja teine osa, 13%, läheb ravikindlustuseks. Me näeme, et meil on katmata ravivajadus Euroopa Liidu suurim, me näeme, et meil on tervishoiuvaldkonna investeeringud, kui me räägime ainult riigist, alla 5% SKP-st, kui me räägime variandist "riik pluss inimesed", siis on see suurusjärgus 6,5–6,6% SKP-st, mis on samuti Euroopa Liidu ja OECD üks madalamaid näitajaid, jääb mitu protsenti keskmisele alla. Ehk minu isiklik seisukoht on tõesti olnud see ja ma olen ka selle juurde jäänud, et nendest valdkondadest raha ümbersuunamine näiteks hoolduskindlustuse katmiseks ei ole realistlik, ei ole reaalselt teostatav. See lisatulu peab tulema mujalt. Mulle isiklikult tundub see tõesti mõistlikum. Ma olen ka varem öelnud, et ma pole seda usku, et mida madalam tulumaks, seda parem riik. Ma arvan, et riigi roll on pakkuda inimestele vajalikke teenuseid, on see transport, on see haridus, on see tervishoid, on see sotsiaalkaitse. Igasuguse teenuse pakkumiseks on vaja koguda ka tulusid. Antud juhul mina toetan eraldi maksu. Kas see leiab koalitsiooni toetuse käesolevas parlamendis, järgmises parlamendis või tulevikus, seda näitavad arutelud, seda näitavad debatid.
Ma arvan, et see, et see konkreetne maks võib-olla tuli n-ö põhiteemana esile, on iseenesest hästi inimlik. Ma mäletan, et kunagi üks teie hea kolleeg töötas ministeeriumis välja liikumise ja toitumise rohelist raamatut ja sai väga palju ettepanekuid. Üks neist ettepanekutest oli suhkrumaksu kehtestamine. Loomulikult, see oli see, mis n-ö lendas, mis levis kõikvõimalike pealkirjadena meedias, tegelikult jõudis ka parlamenti. Seda liikumise ja toitumise rohelist raamatut siiamaani veel siia jõudnud ei ole, see on hetkeseisuga ministeeriumi poolt esitamisel. Paratamatult, nii kui märksõna on "maks" või "maksutõus", siis saab see rohkem tähelepanu kui võib-olla probleemi tuum.

13:18 Esimees Henn Põlluaas

Annely Akkermann, palun!

13:18 Annely Akkermann

Suur tänu, hea juhataja! Suur tänu, lugupeetud sotsiaalminister! Teie valdkond on tõesti erakordselt keeruline. Te kindlasti vaatate murega, kuidas hooldekodude tasud tõusevad 800 ja 1000 euroni kuus, samal ajal kui suhtelises vaesuses elab tänase teadmise kohaselt endiselt 43% Eesti vanemaealistest. Suhtelise vaesuse piir jäi eelmisel aastal 569 euro juurde. Kahtlemata tuleb see vahe millegagi täita. Ma usun, et te vaatate siiski väga raske südamega, kuidas teist pensionisammast lammutatakse. Te vist olete mõelnud, et selle 2% eest, mis inimesel sealt vabaneb, võiks soetada hoolduskindlustuse. Kas hoolduskindlustus peaks teie arvates olema vabatahtlik? Kas siiski ei võiks jätta teise samba lammutamata, et inimesed seda 2% endiselt koguksid ise oma vanaduspõlve kindlustamiseks?

13:20 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Suur tänu küsimuse eest! Ma arvan, et me kõik peame seda väga kahetsusväärseks, et me näeme üldhoolekandeteenuste ja hooldekodude teenuste hinna tõusu, me näeme inimeste omaosaluse kasvu, nende lähedaste omaosaluse kasvu. Me näeme seda, et riigi ja kohalike omavalitsuste panus, nagu

öeldud, sinna valdkonda kokku on suurusjärgus 100 miljonit eurot, inimeste enda osalus aga 70 miljonit. Nagu öeldud, teatud teenuste puhul ulatub patsientide ja nende lähedaste enda osalus 80%-ni teenuse maksumusest. See on probleem, mida keegi loodetavasti ei eita.
Aga mis puudutab teist pensionisammast, siis ma neid kahte teemat nii tihedalt seotuna ei näe. Kohe põhjendan, miks. Kui me räägime tänastest eakatest – nendestsamadest, kellest tõesti 40% ja isegi rohkem elab suhtelise vaesuse piirist allpool –, kui me räägime ka nendest, kes on hooldekodu järjekorras või kes on hooldekodude kliendid, siis olgem ausad: teine sammas nende muret ei lahenda. Teine sammas on pikaajaline küsimus. Toetan jätkuvalt teise sambaga ühinemist, olen ka ise sellega ühinenud, ei ole plaanis välja astuda. Olen seda ka varem öelnud. Selles valguses võib nende kahe asja kokkupanemine anda natuke soovimatu tulemuse. Kui me näiteks ütleme, et tulge nüüd teisest sambast ära ja võtke endale hoolduskindlustus vabatahtlikult või kohustuslikult, siis me tegelikult ise kutsume inimesi sealt lahkuma. Seda ma siiski teha ei sooviks ega tee ka. Hoolduskindlustus peaks olema eraldi. Mina arvan, et see peaks olema solidaarne ehk tõenäoliselt kohustuslik (see on minu positsioon, aga ministeeriumi seeski on siin erinevaid arvamusi), just seetõttu, et kui me räägime tänasest murest, kui me räägime tänastest kümnetest tuhandetest eakatest, kes on teenuste järjekorras või vajavad neid teenuseid oma kodus, siis nende jaoks ei lahenda probleemi vabatahtlik kindlustus, ei lahenda ka teine sammas. Nende jaoks saab probleemi lahendada see, kui riik ja kohalikud omavalitsused tulevad suuremal määral teenuse pakkumisel appi.
Mis puudutab teenuste struktuuri, siis ma kindlasti toetan põhimõtet, et tuleb liikuda rohkem koduteenuste suunas. Me näeme, et see on ka üks võib-olla kõige suurema puudujäägiga kohti tugiisikuteenuse kõrval. Eestis saab koduteenust kokku umbes 6600 inimest, tegelik vajadus on 20 000 inimesel. Tõsi on ka see, et hooldekodudes saavad teenuseid ka inimesed, kes võiksid oma kodus edukalt toimetada, kui nad saaksid teatud abi, näiteks kodu kohandamist, puudutab see siis küttekollet, kanalisatsiooni, elektrit, kõikvõimalikke liikumisvõimalusi, treppe või ka koduteenust. Kui kohalik omavalitsus suudaks pakkuda inimestele teatud tuge näiteks poes käimisel, ravimite toomisel, muude väiksemate koduste toimetuste puhul, mida eakas inimene enam ei suuda teha, siis see oleks inimesele mugavam ja ka väärikam viis vanaduspõlve veeta ning oleks tegelikult ka riigile, kohalikule omavalitsusele odavam viis kui pakkuda seda suhteliselt kallist hooldekoduteenust, mida kahtlemata igaüks meist ilmtingimata ka ei soovi.

13:23 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

7. 13:23 Rahvusvaheline koostöö

13:23 Esimees Henn Põlluaas
Järjekorras on järgmine küsimus, nr 7. Küsija on Heiki Kranich ja vastab kaitseminister Jüri Luik. Palun!

13:23 Heiki Kranich
Aitäh! Härra minister! Teie olete selle valitsuse kaitseminister ja väga palju sellest, mis on seotud rahvusvaheliste julgeolekuülesannetega, peab olema või ongi teie haldusalas. Paraku on valitsuses ka minister, kes seda rahvusvahelist julgeolekut minu hinnangul üritab õõnestada ja seda ennekõike meie partnerite riigijuhtide vahetu ja isikliku solvamise kaudu. Näidete rida on üsna pikk: Trudeau, Theresa May, Emmanuel Macron, Angela Merkel. Nad kõik esindavad riike, kes on vahetult panustanud Baltikumi kaitsesse ja kelle väeosad on siin kohal. Lisaks sellele on härra Helme halvustanud ka NATO-t kui niisugust. Nüüd ma pean teid parandama, Soome peaministri solvamine (Soome küll ei ole NATO liige) ei olnud üldse mitte viimane solvang, mida Mart Helme on öelnud. Laupäeval ütles Mart Helme järgmist: "Saksamaa on Eestiga võrreldes vaata varsti juba militaarne kääbus, sest kui õppustel harjavartega imiteeritakse püssiga laskmist ... no ei ole midagi teha. Ma käisin mõned aastad tagasi riigikaitsekomisjoni liikmena Saksamaal, ma ei ole kusagil näinud nii kurbi kindraleid, kui Saksamaal, sest nad kõik nutsid ainult selle üle, kuidas neil ei jätku mehi, kuidas neil ei jätku raha, kuidas neile ei tellita relvi, kuidas neil kõik käib alla. Kurta saab alati ja parem saab alati olla. Aga no Saksamaa ei ole küll see riik, mis oleks võimeline või ka tahteline Eestit ja teisi Balti riike kaitsma sõja korral." Nagu te

näete, see rida pikeneb ja pikeneb. Mida te arvate, kui te lähete ja kohtute välismaal oma kolleegidega, kas nad võtavad seda siis leebe huumoriga ja ütlevad, et ohhoo, teil on ka nüüd oma Žirinovski, vaata, kus paneb kildu, tõsine vembumees, ja patsutavad teile õlale, või te näete siin suurt ja kasvavat riski Eesti isolatsiooni jäämiseks, sealhulgas sõjalis-poliitilisse isolatsiooni?

13:25 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Kõigepealt veel kord Saksamaa kohta. Nagu ma ütlesin, nad on meie väga olulised liitlased. Kõige parem näide on muidugi see, et nad on Balti riikides oma maavägede üksusega, oma pataljoniga kohal ja on kõige tihedamalt olnud õhuturbeüksusega siinsamas Ämaris. Nii et ei saa olla kahtlust, kuidas need asjad on. Mis puudutab kaitseministreid, siis ma hindaksin, et see on pigem see suhtumine, et tegu on niisuguse naljamehest ministriga. Kaitseministrid on suhteliselt külmavereline rahvas. Nad küll ei patsuta mulle õlale, nagu te ütlesite, aga ma ei ole märganud mingit otsest reaktsiooni kõigile neile väljaütlemistele. Meil endal on muidugi väga ebameeldiv ja ei ole kahtlust, et see Eesti imagole mõju avaldab. Ei ole ka kahtlust, et need kaitseministrid, kellega ma kohtun, teavad seda, ükskõik, kas nad räägivad sellest mulle või ei räägi, nad kindlasti teavad seda. Aga ma ei ütleks, et see oleks nüüd julgeolekupoliitilises kontekstis avaldanud mõju selles mõttes, et mingid õppused oleks ära jäänud, mingid väed oleks tulemata jäänud, mingi varustus oleks saamata jäänud. Kõik see, mis on plaanitud – ja me teame päris pikka aega ette, mis on plaanitud –, on toimunud ja toimunud minu arvates väga hästi.

13:27 Esimees Henn Põlluaas
Heiki Kranich, täpsustav küsimus, palun!

13:27 Heiki Kranich
Tänan vastuse eest! Mulle jäi selline mulje, et teie vastusest jäi puudu üks sõna ja see sõna oli "veel": veel ei räägita sellest, veel saabuvad saadetised, veel ei ole see kujunenud riskiks. Kui te vaatate seda, kuidas Mart Helme tegutseb, siis näete, et ta ründab kõiki meie ajalooliselt väljakujunenud partnereid, vabaks on jäänud ainult üks suund. Kas te ei pelga, et tema agenda on tegelikult võib-olla hoopis sõjalise koostöö tihendamine Venemaaga, teiste sõnadega uus baaside leping? Kas te olete mõelnud selle peale, et te võib-olla peaksite suhtlema oma erakonnakaaslastega või vahetult peaministriga, kuna see rida, mida ma ette lugesin, pikeneb kogu aeg ja see sõna "veel" muutub üsna aktuaalseks? Kas te räägiksite oma erakonnakaaslastega ja võib-olla ka vahetult peaministriga sellest, et tõepoolest oleks Eesti julgeoleku huvides aeg teha üks juhtimisotsus?

13:28 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh selle küsimuse eest! Nagu peaminister juba nimetas, Eestil on kombeks üks peaminister korraga. Ma ei tahaks mingil juhul seda rolli endale võtta. Aga kui te küsite, kas on sobilik kasutada sõna "veel", siis seda tüüpi riskidega tuleb arvestada. Tuleb arvestada nende normidega, mis rahvusvahelises suhtlemises kasutuses on. Need normid, muide, ei ole eriti keerulised, nad on üsnagi lihtsad ja lihtsalt sõnastatavad. Mulle tundub, et vahel ei tajuta ka Eestis, kuivõrd globaalne Eesti tegelikult on, ei tajuta, et seda, mis on öeldud – räägime kas või sellestsamast Tre Raadiost – ühes väikeses raadiojaamas ja võib-olla kujutelmas on mõeldud ainult oma erakonna liikmetele, on võimalik lugeda ka Washingtonis või näiteks Pariisis või Berliinis, mida te nimetasite. Sellega tuleb loomulikult arvestada.

13:29 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Kolmandat küsimust ... Aa, tuli ikkagi. Marko Mihkelson, palun! Ei soovi. Siis lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

8. 13:30 Olukorrast riigis

13:30 Esimees Henn Põlluaas
Läheme järgmise küsimuse juurde, mille esitab Jaak Juske peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:30 Jaak Juske
Austatud Riigikogu esimees! Hea peaminister! Teatavasti on meie riigikaitse kõrgeim juht, Vabariigi President, öelnud, et teie juhitud valitsus on oht Eesti julgeolekule. See on avaldus, mida Eesti riigi ajaloos pole riigipea valitsusjuhi suhtes varem kunagi kasutanud. See on väga tõsine süüdistus. Te püüdsite siin ennist väita, et probleemi ei ole ja tänane president lihtsalt ei armasta teie juhitud valitsust. Ma arvan, et probleem on olemas, see on väga tõsine ja selle probleemi nimi on teie valitsuse siseminister härra Helme, kes süstemaatiliselt iga nädal solvab mõnda Eesti ühiskonnagruppi ja kui need on otsa saanud, siis asub ründama meie liitlasi ja liitlassuhteid. Kui mõtled, et enam hullemaks minna ei saa, siis iga nädal keeratakse jälle vinti üle. Tõesti, meie julgeolek on saanud kannatada, meie liitlassuhted on saanud kannatada. Siit, härra peaminister, teile väga lihtne küsimus: kui kaua te lasete sellel jamal jätkuda? Kui kaua te lasete jätkuda sellel, et tänane siseminister kahjustab Eesti liitlassuhteid, solvab eri ühiskonnagruppe? Millal see jama lõpeb, millal te vabastate ta ametist? Või ongi teie eesmärk olla ise peaminister nii kaua kui võimalik, ükskõik mis hinnaga?

13:31 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Ma olen ka enne sellele vastanud ja vastan ka praegu: ei, ma kindlasti ei ole mingi trügija tüüp ja – nagu teie väide on – toolist kinnihoidja. Seda kindlasti mitte. Mulle läheb igal juhul ülimalt korda Eesti hea käekäik ja ka Eesti kindel positsioon rahvusvahelisel areenil. Teie küsimusele, millal peaminister viib ühe või teise avalduse Kadriorgu või lõpetab koalitsiooni tegevuse, vastan, et minu jaoks on õige aeg kindlasti siis, kui see koalitsioon enam ei toimi, kui koalitsioon ei suuda tegelikult otsuseid langetada. Sellist tiksumiskoalitsiooni ma kindlasti mitte mingil juhul ei toeta. Nii nagu ma ütlesin ka tänases Eesti Päevalehe intervjuus, eks igal asjal jõuab ühel hetkel kätte ka piir. Loomulikult, piiri tunnetus on väga personaalne, aga kindlasti on see ka minul olemas.

13:33 Esimees Henn Põlluaas
Jaak Juske, täpsustav küsimus, palun!

13:33 Jaak Juske
Austatud härra peaminister! Mind ikkagi huvitab, kus on teie jaoks see piir. Kui härra siseminister näiteks teeb järgmine nädal taas ühe väga räige avalduse ja ründab ükskõik millist Eesti liitlast, kas siis saab teie mõõt täis ja te võite öelda, et te teete Eesti rahvale jõulukingituse ja saadate selle valitsuse laiali?

13:33 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Te soovite seda jõulukingitust koos Marko Mihkelsoniga nii tugevasti ja koos. See on tegelikult poliitiline võitlus, mida te hetkel peate, eks. Nagu ma ütlesin, kui valitsus ei toimi, kui minister ei tööta ja kui ma tunnetan, et see minister on kaotanud minu usalduse, siis ma seda teen.

13:33 Esimees Henn Põlluaas
Jürgen Ligi, palun!

13:33 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra Ratas! Teie siseminister ja pidev asetäitja siin puldis iseloomustas laupäeval Eesti riiki (ja see polnud esimene kord), teie valitsetavat riiki selliselt.
Eestis on kantslerite valitsus, kes peab sissisõda, saboteerib, lohistab susse, varjab infot, moonutab ideid, on riigiaadel, uus feodaalne kiht. Eestis on ideoloogiline ametkond. Riigikantselei kõrgemate riigiametnike valikukomisjon tuleb laiali saata. Kõrge ametnikkonna mässu avalik faas oli Maaeluministeeriumis, Illar Lemetti õnnestus kõrvaldada. Mässuga võitlemine jätkub, ees ootab suur konflikt Maanteeametiga. Riigiaadel saab sisendeid varjus tegutsevatelt jõududelt, siseminister ei saa sekkuda. Fassaadi taga toimetavad rotid, kes närivad seal oma auke, kuhu paigutavad kõikvõimalikke inimeste eraellu tungivaid vahendeid. Eesti prokuratuur tegutseb stalinistlikest põhimõtetest lähtudes. Justiitsministeerium lähtub ühest poliitilisest ideoloogiast – süvariigi suunistest ja riigiaadli enesealalhoiuinstinktist – ning rakendab suvaõigust. Pimeduses tegutsevad eriteenistused, mille üle puudub sisuline kontroll. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon tegeleb vaid nina

nokkimisega.
Palun öelge, härra Ratas, mis on teil plaanis, et selline olukord riigis likvideerida? Kuidas te jõudsite niikaugele ja mis te teete selleks, et see olukord likvideerida?

13:35 Peaminister Jüri Ratas
Ma saan aru, et te kasutasite härra Mart Helme tsitaate. Te teate ju väga hästi, et enamikuga nendest tsitaatidest ma kuidagi ei nõustu. Ei, ma ei arva, et Eesti riigi olukord oleks selline, nagu teie siin ilusasti siseministri tsitaate kasutades ette lugesite, mina näen, et see on palju professionaalsem, palju efektiivsem. Sellega, et mingeid asju on riigis vaja paremaks teha, olen igal juhul nõus, aga selle kohta, mis te välja tõite, on minu vastus, et ei, ma ei arva, et Eesti riik on sellisel kursil või selliselt üles ehitatud.

13:35 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

9. 13:36 Tegevus valitsuses

13:36 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsimus nr 9, esitaja on Siim Kallas ja vastab kaitseminister Jüri Luik. Palun!

13:36 Siim Kallas
Härra minister! Kui see praegu võimul olev koalitsioon moodustati, siis me kõik nägime teie jõulist avaldust Eesti Televisioonis, et te mitte mingil juhul sellesse valitsusse ei lähe. Ometigi te sellesse valitsusse läksite ja asusite kohe kaitseministri kohale. Te olete väitnud, et teie eesmärk selles valitsuses on hoida EKRE Eesti kaitsepoliitikast eemal. Kuidas te täna hindate, kas teil on õnnestunud hoida EKRE Eesti kaitsepoliitikast eemal ja kas see on probleem?

13:37 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Ma võin vastata sellele väga lühidalt: mul on õnnestunud hoida EKRE Eesti kaitsepoliitikast eemal. Mul ei ole õnnestunud hoida EKRE-t eemal kõigi nende kommentaaride tegemisest, mida nad eri väljaannetes levitavad, põhiliselt teeb seda muidugi siseminister. Aga mis puudutab riigikaitset, siis ma ei näe siin absoluutselt mingitki EKRE mõju. Tõsi, hiljuti oli üks avaldus, mis puudutas nn plaani B. Aga ma usun, et see sai üsnagi kiiresti päris tugeva vastureaktsiooni ja kindlasti ei olnud sellel mingit mõju Eesti kaitsepoliitikale kui sellisele. Ma saan teie küsimuse n-ö vaimsusest ja tagamõttest suurepäraselt aru. Tõepoolest otsustasin sellesse valitsusse minna usus, et ma saan teha just seda, mille kohta te küsisite, ehk hoida kaitsepoliitika euroopalikuna, nagu ta on meil senini olnud. Ma usun, et sellel on omaette väärtus.

13:38 Esimees Henn Põlluaas
Siim Kallas, täpsustav küsimus, palun!

13:38 Siim Kallas
Härra minister! Ma praegu ka selles vastuses kuulsin mõningal määral niisugust positiivset elementi. Te väidate, et kaitsejõududes ei ole ühelgi poliitilisel jõul, EKRE-l ega Isamaal, mingit erilist mõju, vaid et see püsib Eesti poliitilisel maastikul neutraalsena.

13:39 Kaitseminister Jüri Luik
Aitäh! Jah, täpselt niimoodi see ongi. See on nii olnud läbi aja ja see on ka praegu nii. Niikaua, kui mina olen minister, see niimoodi ka jääb.

13:39 Esimees Henn Põlluaas
Marko Mihkelson, palun!

13:39 Marko Mihkelson

Aitäh! Lugupeetud kaitseminister, hea Jüri! Vaieldamatult on see teema hästi oluline. Me ilmselt oleme siin kõik ühel meelel, et see, mis puudutab riigikaitset ja riigikaitsele eraldatavaid vahendeid, on võib-olla üks väheseid teemasid, kus ka selles parlamendikoosseisus on üpris tugev konsensus. See on tegelikult näide selle kohta, et on võimalik riigile olulistel teemadel kokku leppida küll. Aga paraku mõjutavad riigikaitset ikkagi väga tõsiselt ka Vabariigi Valitsuse ministrite väljaütlemised, isegi kui need ministrid on naljamehed, nagu sa nimetasid siseministrit. Me näeme, et praegune n-ö Eesti-Soome suhete kriis on väga selgelt olnud maailma juhtivate ajalehtede ja meediakanalite esikülgedel ning leidnud väga suurt tähelepanu lugejate hulgas, mille tunnistajaks me kõik oleme olnud. See on vihje ka sellele, kes siis ikkagi rahvusvahelises meedias Eestit mustab. Siin on korduvalt süüdistatud opositsiooni, justkui meie seda teeksime. Seda paraku mitte.
Aga ma tulen oma küsimuse juurde hoopis selle nurga alt, et, nagu ma enne juba mainisin, hea Jüri, sa oled teinud väga palju selle nimel, et Eesti rahvusvaheline käekäik oleks heal järjel. Ma usun, et sa siiralt teed seda ka praegu oma ametis kaitseministrina. Sa oled olnud suursaadik ja tead, mis on suursaadiku roll, sa oled ka praegu suursaadik. Mart Helmele andis suursaadiku tiitli juba 1995. aastal president Lennart Meri. Ütle palun, kuidas sulle tundub, kui hästi ja väärikalt ta selle tiitliga praegu ümber käib.

13:41 Kaitseminister Jüri Luik
Ausalt öeldes olen vahel tõesti üllatunud, sest minu arvates ei käi väga paljud tema avaldused kokku suursaadiku tiitliga. Ta ei ole olnud ju mitte ainult suursaadik, vaid ta oli ka Eesti Välisministeeriumi poliitikaala asekantsler. Nii et tal on väga tugev välispoliitiline taust, ka institutsionaalne taust. Sellepärast ei saa ma tihti aru, mis on see element, on see niisugune improvisatsiooniline element või ... Mulle on täiesti selge, et Mart Helme tajub neid probleeme, mida need avaldused tekitavad, ütleme siis niimoodi.

13:41 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse arutelu.

---

10. 13:42 Kujunenud olukord

13:42 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsib Riina Sikkut ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:42 Riina Sikkut
Aitäh, hea esimees! Hea peaminister! Ma nüüd ei julge siseministrit tsiteerida, äkki saan noomida, sest vanematekogus kokkulepitud käitumisreegleid ei ole meile veel tutvustatud. Ma piirdun siis Urve Tiiduse ja Mart Juure tsiteerimisega. Urve Tiidus ütles ilusasti, et sidusus ühiskonnas on need sidemed või liim, mis toob ühiskonna kokku ja hoiab kõike ühes. Ka koalitsiooni eesmärgina esitatud ühiskonna sidususse on väga tugevalt panustanud väga paljud meist. Näiteks alustas Mart Juur juba pühapäeva õhtul soomlastele vabanduste esitamist ja siis järeldas, et me oleme oma rahvusliku ühtsuse valitsusega jõudnud nii kaugele, et kodanikud peavad Eesti peaministrile tema raskes Helmede lolluste eest vabandust palumise töös appi minema. Tema tegi seda rõõmuga. Ma küsin, kas plaan ongi ehitada sidusat ühiskonda, liimides inimesi kokku siseministri vastu. Mulle tundub see natuke riskantse plaanina. Aga kas see on plaan?

13:44 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, hea Riina! Ma vaevalt usun seda, et sina oma headuses ja suure hingega soovid kellegi vastu minna. Ju ikka peaks meie eesmärk olema see üllas mõte, et me ei jäta kedagi maha, et me neid, kes on nõrgemad, toetame, ja neid, kes vajavad abi, aitame. Ma arvan, et siin on meie maailmavaade ja tunnetus üsna sarnane. Sa rääkisid, et Mart Juur püüab ka aidata kaasa Eesti ja Soome, ütleme, ühenduse hoidmisele ja tugevdamisele. Ma kindlasti kiidan Mart Juurt selle tegevuse eest. Kellegi vastu koonduda – poliitikas on seda olnud, seda ei saa eitada. Poliitikas on olnud ju persoone, kelle vastu on koondutud, ja aastaid on koondutud. Kas see andis Eestile head tulemust? Ma väga kahtlen selles. Sellega tekkisid väga suured välistamised, teatud erakondade välistamised väga pikaks ajaks. Nii et

selles mõttes kellegi vastu minna ma ei soovita, ma püüaks ikkagi olla kellegi poolt ja kõige rohkem tuleb olla Eesti poolt. Eestit ei saa jätta ning mõnikord tuleb teha ka väga raskeid ja keerulisi otsuseid. Nii poliitikas on.

13:45 Esimees Henn Põlluaas
Riina Sikkut, täpsustav küsimus, palun!

13:45 Riina Sikkut
Aitäh! Ma olen täiesti nõus, et ei peaks minema kellegi vastu, ja olen nõus sellega, et tuleb inimesi toetada ja abivajajaid aidata. See hõlmab ka seda, et inimesel peaks olema talle jõukohane ja sobiv töö, töö, millega ta tuleb toime, mis ei tekita temas tööstressi, mille puhul ta näeb, et ta saab aidata ja teda tunnustatakse selle töö eest. Mulle tundub, et siseminister ei ole ise oma tööga rahul ja ka ühiskond ei ole tema tööga rahul. Nii et äkki me saaksime ikkagi koos talle appi minna ja leida ka temale sobiva koha, kus ta saab oma rolli hästi täita. Tegelikult on viimastel aastatel ka Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas hästi arendatud sotsiaalse rehabilitatsiooni, tööalase rehabilitatsiooni teenuseid. Kõik see, mida inimesele sobiva töö leidmiseks on vaja, on meil juba ühiselt rahastatud ja avalike teenustena olemas. Mis te arvate sellest, kui uus aasta võiks siseministrile alata meeldiva ja jõukohase tööga? Me teame, et ta suudab väga palju teha, ta eile siin saalis kirjeldas kõiki neid töökohti, mida ta täitnud on. Nii et kahtlemata on tegemist võimeka inimesega.

13:47 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, hea Riina! Ka selle iroonia või isegi halvustamisega ma nüüd kaasa ei lähe. Nii nagu sina nii on ka tema valitud siia Riigikogu koosseisu Eesti inimeste poolt. (Hääl saalist.) Ma ei tea, Riigikogu infotundi juhatab Riigikogu esimees. Ma saan aru, et hetkel võin ma sellele küsimusele vastata. Lähtume, ma arvan, ikkagi sellest, et inimesed on andnud siin paljudele isikumandaadi, on andnud ringkonnamandaadi, mõned on tulnud siia ka asendusliikmena, aga kõigil on siin võrdne staatus. Nende programmide rakurss, mida te reklaamisite oma küsimuses, on ikka natukene teine olnud.

13:47 Esimees Henn Põlluaas
Taavi Rõivas, palun!

13:47 Taavi Rõivas
Aitäh! Hea Jüri! Sa ütlesid ennist, et sa ei nõustu paljude Mart Helme tsitaatidega. Ma usun sind. Ma olen üpris kindel, et sa ei nõustu sellega, kui solvatakse NATO-t, kui solvatakse liitlasi, sõpru, aga ometi ei saa kuidagi unustada ega eirata seda fakti, et just sinu tegevuse tõttu on Mart Helme sõnadel eriline kaal. Just sina olid see mees, kes otsustas, et Mart Helmest saab sinu valitsuse liige, ja sedakaudu on tema sõnadel Eesti sõnade kaal. See sõnum, mida edastab valitsuse liige, on igal juhul Eesti seisukoht. Niimoodi seda käsitatakse ja just seda on eravestluses öelnud selle kohta ka mitmed sinu praegused kolleegid, sõnumid on päris karmid. Kõik saavad suurepäraselt aru, et see tähelepanu, mis Eestile on osaks langenud, on õõvastav.
Soome solvamise teema ei ole kaugeltki mitte ammendunud, aga juba on selgeks saanud, et seegi ei ole veel kõik, sest Mart Helmel on õnnestunud solvata ka Saksamaad, öeldes, et no Saksamaa ei ole küll see riik, mis oleks võimeline või ka tahteline Eestit ja teisi Balti riike sõja korral kaitsma. Midagi ei saa olla tõest kaugemal, sest Luftwaffe on valvanud Eesti õhuruumi, ma olen ka ise olnud lahingutegevuse õppuse Siil ajal 23. pataljoni staabis, kui üks kompanii oli Saksa kompanii. Jutt, et nad kasutavad harjavarsi, ei saa olla tõest kaugemal. Nad olid ülimalt efektiivsed, ülimalt professionaalsed, kasutasid Bandvagneid ja väga professionaalset relvastust. Kui kaua sa lased sellel kõigel jätkuda? Kas sa tõesti ootad ära, kuni kõik meie sõbrad ja liitlased on solvatud, või on nüüd ikkagi piir käes?

13:50 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, hea Taavi! Sa ütlesid, et valitsuse ministri seisukoht on automaatselt ka valitsuse seisukoht. Ta kindlasti väljendab oma positsiooni ja paljud võivad seda võtta nii, et see on valitsuse seisukoht, selliselt kujundlikult, retooriliselt. Sa tead ise väga hästi, et just rahvusvahelistes suhetes ei ole see isegi ainult valitsuse pädevus neid seisukohti kujundada, tullakse ju Euroopa Liidu asjade küsimustes alati Euroopa

Liidu asjade komisjoni ette ja need põhimõtted kinnitatakse ELAK-is. Aga see ei kahanda kuidagi seda halba mõju.
Ma saan aru, et selle infotunni jooksul on tulnud uut infot, mida on öelnud siseminister Saksamaa kohta. Ma olen saanud seda natuke lugeda. Kindlasti püüan ma temaga nii kiiresti kui võimalik sel teemal vestelda. Minu enda positsioon ühtib selles mõttes sinu positsiooniga, et Saksamaa on olnud Eestile õhuturbes oluline partner, Saksamaa on tegelikult NATO kaitsestruktuuris väga oluline riik. Mul ei ole kahtlust mitte ühegi 29 või 30 riigi puhul, et keegi nendest ei suudaks NATO alliansis pakkuda, kui vaja, olgu heidutust või sõjalist abi. Sa küsisid, kas kuskil on piirid. Hea Taavi, loomulikult. Loomulikult on piirid, nii nagu ma vastasin ka härra Juskele.

13:51 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

11. 13:52 Haridus

13:52 Esimees Henn Põlluaas
Küsimus nr 11. Küsija on Mart Võrklaev, vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:52 Mart Võrklaev
Aitäh! Lugupeetud peaminister! Mõni nädal tagasi kuulsime või saime teada, et Eesti õpilased on olnud PISA testides jälle ülimalt edukad. See annab kinnitust, et meil on Eestis väga tugev haridussüsteem. Üks osa PISA testidest on ka funktsionaalse lugemisoskuse testimine. Absoluutselt ilma igasuguse irooniata olen ma veendunud, et meie peaministril on samuti väga hea haridus. Aga minu küsimus tulebki selle kohta. Vaatame seda teksti, kus meie siseminister on öelnud, et müüjast võib saada peaminister, ja seda halvustavas toonis. Enamik Eesti rahvast, enamik välismeediast võtab seda halvustavana. Algul mõistsite ka teie selle hukka, kuid siis siseminister selgitas, et see on hoopis tunnustus. Mulle jääbki arusaamatuks, kuidas te siis seda teksti nüüd täpselt mõistate. Kas see on solvang või on see ikkagi tunnustus Soome peaministrile?

13:53 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile selle küsimuse eest! Ma olin selle pühapäeva õhtul tulemas Brüsselist tagasi, oli olnud nädalavahetus koos ametikaaslasega, ma lugesin ka neid esimesi uudiseid ju meediast ja siis tegin ka telefonikõned. Kui küsimus on selles, kuidas mina seda tunnetasin, kas see oli tunnustus või solvang, siis see oli loomulikult solvang, siin pole mingisugust teisitimõtlemist. See oli ju ka põhjus, miks siseminister vabanduse esitas.
Kui rääkida mõni sõna PISA testidest, mis ei olnud vist küll teie küsimuse tegelik eesmärk, aga kuna te seda puudutasite, siis ütlen, et mina arvan küll 3. detsembri tulemuste põhjal, et need on eeskätt suur kummardus ja tunnustus Eesti õpetajale, Eesti haridussüsteemile. See on selgelt võimas maa sool, mida tuleb edasi hoida ja toetada. Me oleme teinud otsuse järgmise riigieelarve kohta, mille Riigikogu on loomulikult vastu võtnud: taas õpetaja alampalk tõuseb. Kui me võtame õpetaja keskmise palga 15 maakonnas, siis me näeme, et õpetaja keskmine palk 15 maakonnas tegelikult ületab 15 maakonna keskmist palka. Sellega ei saa kindlasti rahul olla, seda tööd tuleb minu arvates igal juhul jätkata. Aga jah, ma olen nõus, et see on üks väga suurepärane uudis Eestile, eeskätt Eesti haridussüsteemile ja loomulikult tänu Eesti õpetajatele.

13:55 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Tundub, et jõuame ühe küsimuse veel võtta. Palun, täpsustav küsimus, Mart Võrklaev!

13:55 Mart Võrklaev
Jah, nõustun, lugupeetud peaminister, kõigega, mis te rääkisite Eesti õpetajate ja õpilaste kohta. Tõesti, õpetajad ja õpilased on tublid. Möönan, et riigieelarve valmistas mulle väikese pettumuse, sest õpetaja miinimumpalk tõuseb ainult 65 eurot ja varasemat kiiret kasvu on hakatud pidurdama. Siinkohal saan aga jälle öelda, olles ka Rae Vallavolikogu liige, et eile me võtsime Rae vallas vastu järgmise aasta

eelarve ja me juba teist aastat maksame miinimumile lisaks valla poolt veel 100 eurot ehk tegeleme tõesti õpetajate tunnustamisega.
Aga nüüd minu täpsustav küsimus. Hetk tagasi, vastates eelmisele küsimusele Saksamaa teemal, te ütlesite, et ka teie arvates, selle info põhjal, mida te olete kiiresti saanud, on Mart Helme jälle ilmselt natukene üle piiri läinud. Ehk te arvate, et see on halvustav sõnum. Te praegu ütlesite sellise seisukoha, aga kui te Mardile helistate ja Mart ütleb näiteks, et kui ta kirjutab, et Saksa sõjaväes mängitakse harjavartega sõda, siis tegelikult see ongi tore, sest nii saab raha kokku hoida ja ei pea relvi ostma, siis kas te pärast ütlete, et see on täiesti okei avaldus tal, ja kõik läheb samamoodi edasi, või te jääte oma praegu öeldud seisukohtade juurde?

13:56 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kui teie konstruktsiooni kasutada, siis kindlasti on see absurdavaldus, kui keegi nii arvab. See oli punkt 1. Punkt 2. Nagu ma ütlesin, NATO-s laiemalt on väga teravalt laual see koorma jagamise küsimus, tegelikult 2%-ga panustamine. Tuleb öelda, et need sammud viimaste aastate jooksul on olnud päris head, kui kaitsepoliitikasse on panustatud päris palju miljardeid dollareid juurde. See lubadus, et 2024. aastaks panustatakse veel 400 miljardit dollarit, on minu meelest hea suund, aga sellega, kui me ütleme oma liitlaste kohta, kui teie konstruktsiooni kasutada, et kellelgi on, ma ei tea, mittetõsised sõjalised mehhanismid, mis heidutavad, ma kindlasti mitte grammigi nõustuda ei saa.

13:57 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Ma tänan kõiki küsijaid. Tänan ka ministreid vastuste eest. Infotund on läbi.